

TIMMISSAT PILLUGIT NALUNAARUTIP
ATUUTTUP
NUTARTERNEQARSINNAANERANUT
TUNNGATILLUGU TIMMISSAT PILLUGIT
SULEQATIGIISSITAP
NAALAKKERSUISUNUT
INASSUTEQAATAI

SULIARINNITTUT:

AALISARNERMUT, PINIARNERMUT NUNALERINERMULLU
NAALAKKERSUISOQARFIK
ATTAVEQARNERMUT AVATANGIISINULLU NAALAKKERSUISOQARFIK
PINNGORTITALERIFFIK
KNAPK
TPAK
TIMMIAQ
AVATAQ

AUGUST 2008

IMAI

IMAI	1
SIULEQUT	2
INASSUTEQAATIT TAKUSSUTISSIORNERI	3
Nakkutiginniffiit nunap immikkoortortuinut agguarneqarneri	3
Piniarfigeqqusaaneri, uumasut suuneri, pisassiissutit aamma tunisineq	3
Mannissarneq	5
Sumiiffiit timmissat illersugaaffii aamma piaqqiorfiit	5
Piniarnermut allagartat	6
Sumiiffinni nakkutilliinissamut akisussaaffik	6
Tulukkat, naajat aamma eqqakkat pillugit ajornartorsiut	6
Piniariaatsit	7
Timmissanik nioqquteqarneq annissinerlu	7
Saniatigut pisat	7
Piniarneq	7
SULIAKKIUSSAP ALLAASERINERA	8
SULIAKKIUASSAQ TUNNGAVIGALUGU SULEQATIGIISSITAP SULINERA	11
Nakkutiginniffiit nunap immikkoortuinut agguarneqarneri	11
Piniarfigeqqusaaneri, suuneri, pisassiissutit tunisinerlu	11
Mitit	12
Miteq sioraki	13
Appa aamma appa sigguttoq	13
Taateraasit	14
Timmissat killilersuiffiqanngitsut	14
Nerleq siggukitsaq nerlernarlu	15
Alleq	15
Naajat tulukkallu	15
Tuullik	15
Qaqulluk	15
Nerleq aamma canadap nerlia	16
Kangoq	16
Serfaq	16
Aqissit	17
Mannissarneq	17
Sumiiffiit timmissat illersugaaffii aamma piaqqiorfiit	18
Sumiiffiit timmissat illersugaaffii	18
Piaqqiorfiit	18
Piniarnermut allagartat pillugit immikkoortitsineq	19
Najukkami nakkutilliinissamut akisussaaffik	19
Tulukkat, naajat aamma eqqakkanik ajornartorsiut	20
Piniariaatsit	21
Timmissanik nioqquteqarneq annissisarnerlu	21
Saniatigut pisat	21
Piniarneq	22
2008-mi timmissat pillugit suleqatigiissitap atuakkat najoqqutarisimasai	23
ILANNGUSSAQ 1 – Piffissaq piniarfiusinnaasoq pillugu takussutissiaq 1989-2008	25
ILANNGUSSAQ 2 – Eqikkaaneq Merkel, F. R. 2008	29
ILANNGUSSAQ 3 - Qaanaap eqqaani kangup piniarneqarnera pillugu Pinngortitaleriffimmit allakkiaq 6/5 2008-meersoq	32
ILANNGUSSAQ 4 – Sumiiffiit timmissat illersugaaffii aamma timmissat piaqqiorfiit, Pinngortitaleriffimmit allakkiaq 21/5 2008-meersoq	33

SIULEQUT

Nassuiaatip uuma siunertaraa piniartunit, nakkutilliisunit aamma timmisat pillugit soqutigisalinnit ukiuni kingullerni sisamani kiisalu timmissat pillugit nalunaarutit marlut kingunerisaanik ajornartorsiutinik saqqummiunneqartartunut tunngasunik malitseqartitsinissaq: *Timmissat illersorneqarnerat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 1, 21. januar 2004imeersoq* aamma maanna atuuttoq *Timmissat illersorneqarnerat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 5, 29. februar 2008-imeersoq*

2007-mili Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinneranut atatillugu (UKA2007/102) aalajangerneqarpoq timmissat pillugit taamanikkut nalunaarummut atuuttumut allannguutaasinnaasunik inassuteqartussamik arlalinnit peqataaffigineqartumik suleqatigiissitamik pilersitsisoqassasoq.

Suleqatigiissitaq taanna matsimi 2008-mi pilersinneqarpoq, ukunanngalu inuttaqarfigineluni: Attaveqarnermut Avatangiisinullu Naalackersuisoqarfik (AAN – ataatsimiinnerni siulittaasutitalik), Pinngortitaleriffik (PIN), Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat (KNAPK), Tapertaralugu Piniarluttartut Aalisartartullu Kattuffiat (TPAK), timmissat pillugit peqatigiiffik Timmiaq, Avatangiisit pillugit peqatigiiffik AvataQ kiisalu Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik (APNP – allatseqartitsisoq nalunaarusiornissamullu akisussaasusoq). Kalaallit Nunaanni Kommunit Kattuffiat (KANUKOKA) ilaaquneqaralarpoq, ilaasinnaanani nalunaarluni.

Suleqatigiissitaq pingasoriarluni ataatsimiippoq, 13. marts APNN-imi, 28.-29. april aamma 26. maj Pinngortitaleriffimmi. Ataatsimiinnerit pissarsiffiulluarput, suliakkiusaaq aamma Pinngortitaleriffimmit nalunaarutit saqqummiunneqarlaat kiisalu qanittukku KNAPK-p immikkoortortaqarfiinik tusarniaanermut atatillugu akissutit ilanngunneqartut tunngavigalugit *Timmissat illersorneqarnerat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni, nr. 5-imi 29. februar 2008-imeersumi* maanna atuuttumi aalajangersakkat sammineqarlutik isummorsorfigineqarlutillu, suleqatigiissitap inassuteqaatissai naammassiumallugit.

Suleqatigiissitap nassuiaataa Naalackersuisunut arlalinnik inassutinik imaqarpoq, ilaatigut piffissaq piniarfiusumut tunngasunik saqqummiussisoqarluni inassuteqartoqarlunilu . Suleqatigiissitap neriuutigaa inassuteqaatit taakku sulinerup ingerlaqqinnerani atorneqarsinnaasasut.

Finn Karlsen, Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoq

INASSUTEQAATIT TAKUSSUTISSIORNERI

Nakkutiginniffiit nunap immikkoortortuinut agguarneqarneri

Timmissat pillugit nalunaarummi atuuttumi Timmissat illersorneqarnerat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 5, 29. februar 2008-imeersumi timmissat killilersuiffigineqartut nakkutilliiffigineqarnerat sumi piniarneqarneri tunngavigalugit assigiinngisitaartumik nuna aggorneqarnikuuvoq.

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq siunissamittaaq timmissat piniarneqarsinnaasut nakkutilliiffigineqarnerat nunap immikkoortuinut sulii naleqqussarneqassasut, taamaattorli maannakkut agguinermut atuuttumut naleqqiullugu allannguuteqartoqarnissaa siunnersuutigineqarluni.

Suleqatigiissitap siunnersuutigaa immikkoortup B-p kitaata ilaa aggulunneqassasooq (Kangaatsiap kommuniata maanna atuuttup avannamut killeqarfianiit Qaanaap kommuniata maanna atuuttup avannamut killeqarfianut kiisalu Tunup sineriaa) sikusarfiusutut taaneqartumut B2-mut (Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianiit Qaanaap kommuniata kujammut killeqarfianut), kiisalu ”Kangaatsiap kommuniata maanna atuuttup avannamut killeqarfianut” killiliussaq kujammut allanngortillugu Nassuttuup Paavanut nuunneqassasooq, tassa pitsaanerumik immikkoortitsiniarmermi killeqarfik taanna sikuneq ajortup aamma sikusartup akornanni killeqarfiusutut naleqqunnerussammat (mannakkut nalunaarummi atuuttumi ”killeqarfiusumut” naleqqiullugu).

Tamatuma kingorna suleqatigiissitap sulii ingerlateqqinnerani nunap immikkoortiterneri imatut siunnersuutigivai:

A – Nunap Isuaniit Nassuttuup Paavanut.

B - Nassuttuup Paavaniit Qaanaap kommuniata maanna atuuttup avannamut killeqarfianut kiisalu Tunup sineriaa.

B2 - Nassuttuup Paavaniit Qaanaap kommuniata maanna atuuttup kujammut killeqarfianut.

C - Ittoqqortoormiit kommuniat.

D - Qaanaap kommunia.

Piniarfigeqqusaaneri, uumasut suuneri, pisassiissutit aamma tunisineq

Timmissat pillugit suleqatigiissitami amerlanerussuteqartunit inassutigineqarpoq nunap ilaani B2-mi **mitit** piniagaanerat sivitsorneqassasooq 1. martsimiit 30. aprilimut, inuussutissarsiutigalugu piniartunut aamma saniatigooralugu piniartunut piniarfigeqqusaasup nalaata sivitsorneqartussatut siunnersuutigineqartumi ullormut mitit tallimat pisassiissutigineqarlutik.

Timmissat pillugit nalunaarummut atuuttumut naleqqiullugu mitinik piffissap piniarfigeqqusaasup allanik allannguuteqarnissaa suleqatigiissitamit inassutigineqanngilaq.

Suleqatigiissitap taamaalilluni timmissani killilersuiffigineqartuni piffissami piniarfiusussatut aalajangerneqartumi appanik mitinillu ullormut pisassiissutit (ullumikkut inuussutissarsiutigalugu piniartunut 30-iusut, aamma saniatigooralugu piniartunut tallimaasut) piniarfigeqqusaasumi taamaaginnarnissaat inassutigalugu isumaqatigiissutigaaattaaq, (taamaattorli siuliani siunnersuutigineqartut nunap immikkoortuani B2-mi piniarfigeqqusaasup

siunnersuutigineqartut sivitsonerani ullormut mitit tallimat pisassiissutigineqarlutik). Isumaqatigiissutaavoq appat mitillu maannakkut naapertuuttumik pisassissutitut ataatsimoortinneqarneri aalajangiussimaneqassasoq.

Suleqatigiissitamit kaammattuutigineqarpoq nunap ilaani B2-mi piniarfigeqqusaasup nalaata sivitsonerqarnera nunap ilaani 2001-mi aallarnerneqartumik maannakkutut nakkutilliineq ingerlatiinnarneqassasoq, taamaalilluni piniagaaffiisa sivitsonerqarnerani mitit manniliortut amerlassusaannut suut sunniutaassasut paasissallugit annertunerusumik periarfissaqartoqassalluni. Aammattaq piniarfinnik nakkutilliisut tungaanniit maleruagassat pillugit sukannererusumik nakkutilliisoqalernissaa siunnersuutigineqarpoq. Kiisalu suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq piffissap piniarfiup sivitsonerqarnera ilutigalugu nutaamik aqutseriaatsimik misiliisoqassasoq, tamatumani Pinnqortitaleriffik suleqatigalugu sumiiffiit piniarfigeqqusaanngitsut pilersinneqarnissaat periarfissaasinnaalluni.

Mitit siorakitsut/qingallit piniagaaffiisa nunami sumiluunniit sivitsonerqarnissaa suleqatigiissitamit inassutigineqarsinnaanngilaq, aamma B2-mi. Suleqatigiissitap inassutigisaanut tunngaviusoq mitit taakku piaqqiortut amerlisimanerannik ilimanaateqarneranik ilisimatusarnikkut takussutissaqanngimmat.

Appaqatigiiaat marluusut piniagaaffiat sivitsonerqassanngitsuq suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut inassutigivaat, tassa nakkulliinermit paasinarsimmat ukiut arlallit ingerlanneranni timmissat piaqqisartut suli ikiliartortut. Tamanna tunngavigalugu suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut nalilerpaat piffissap piniarfiusup sivitsonerqarnissaa tunngavissanngitsuq. Siuliani oqaatigineqartut suleqatigiissitamit isumaqatigiissutigineqarpoq mitinik aamma appanik pisassiisutit suli ataatsimoortinneqassasut.

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartunit kaammattuutigineqarpoq **taatera**at piniagaaffiat 1. september – 28./29. februar attatiinnarneqassasoq, timmissat pillugit nalunaarummi 2004-imeersumi ullut piniarfigeqqusaasut assigissallugit. Taamaalillutik amerlanerussuteqartut naliliippu nungusaataannngitsumik piniarnissamut piniarfiup sivitsonerqarnissaanut ilisimatusarnikkut ilisimasanik tunngavissaqanngitsuq.

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut inassutigivaat nalunaarut atuuttoq naapertorlugu timmissat uku killersugaanngitsut **oqaatsut, nerlerit siggukitsut, nerlernat, qeerlutuut, allerit, appaliarsuit, naajaannaat, naajarujussuit, naajarluit** aamma **tulukkat** ullut piniagaaffii allanngortinneqassanngitsuq.

Suleqatigiissitap inassutigivaa **tuulliup** ullut piniagaaffii maanna atuuttumit 1. september - 31. december sivikillineqassasoq 1. september – 15. oktober, nalunaarut pissutsinut piviusunut naleqqussarniarlugu, tuullik nalinginnaasumik piffissap tamatuma kingorna Kalaallit Nunaanniinneq ajormat.

Suleqatigiissitap kaammattuutigaa **qaqulluup** piaraanik qangatut piniarneq eqqarsaatigalugu nunap ilaani B2-mi **qaqulluup** piniagaanerata nala nungusaataannngitsumik ingerlanneqarsinnaanera tunngavigalugu 15. augustip tungaanut sivitsonerqassasoq, kiisalu ukiukkat piniarneqartarfiat 1. september aallartittartoq killilerneqassasoq 31. maj – 31. oktober, timmissat inersimasut piffissap tamatuma kingorna nerisassatut piniarneqartanngimmata.

Suleqatigiissitap kaammattuutigaa Kalaallit Nunaanni **nerleq** eqqissisimatitaavissasoq, maanna piffissaq piniarfiusoq tassaavoq 1. september – 15. oktober. Tamatumunnga pissutaavoq nerlerit ukiut kingullit 15-it ingerlaneranni ikileriarujussuarsimmata, ilaatigut pissutaagunarluni canadap nerliata ingiariartuina, taanna Kitaata kujaataanut nuukkiartuarmat.

Suleqatigiissitap kaammattuutigaa **canadap nerliata** piniqqusaanera ullunik 14-inik sivitsorneqassasoq 15. august – 15. oktoberimut, siuliani tunngavilersuut pissutigalugu.

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut maannakuugallartoq nunap ilaani D-mi (Qaanaaq) **kangoq** piniqqussaalissanngitsoq inassutigivaat. Qanoq amerlatigineri piniarnerlu timmissamut tassunga qanoq sunnuteqarumaarnersoq pillugit ilisimasaqarneq maannakkut naammanngilaq. Inassutigineqarpoq ilisimasat tassunga tunngasut katersorneqassasut.

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut inassutigivaat **serfap** piniagaanera qaammammik ataatsimik sivitsorneqassasoq 1. septemberimit 31. martsip tungaanut, pissutaalluni serfaqarluartarnera aamma serfat ikiliartornerat ataatsimut isigalugu malunnaateqanngimmat.

Suleqatigiissitami kaammattuutigineqarpoq nunap immikkoortuani B2-mi **aqissit** piniqqusaanerat sivitsorneqassasoq 30. aprilimit 31. majimut, nunallu sinnerini sumiiffinni allani piniqqussaaftuut allannortinneqassanngitsut. B2-mi siunnersuutigineqartut piniagaanerisa sivitsorneqarnissaanut tunngavilersuut tassaavoq nunap ilaani pineqartumi aqisseqarluartarnera aamma majip qaammataani nalliusimaartarnerat, kiisalu manniliortarnerisa nalaa nunap ilaani A-mut naleqqiullugu kingusinaanerusarnera naatsorsuutigineqarmat.

Mannissarneq

Suleqatigiissitap inassutigivaa mannissarneq pillugu maannakkut malittarisassanik allannguisoqassanngitsoq. Pissutaatinneqarpoq mannissarniarnerupq timmiaqatigiinnik piaqqiortunik akornussiigajuuttarnera, kisalu naajat piaqqiorfiini timmissat allat maanniinik mannissartoqarsinnaanera mianernarlunnarmat.

Taamaattorli nunap immikkortuani B2-mi naajarujussuaq naajarlullu eqqarsaatigalugit suleqatigiissitami inassutigineqarpoq nammineq atugassanik 15. junip tungaanut mannissartoqarsinnaassasoq, junillu 15-iata tungaanut inuussutissarsiutigalugu piniartut manninnik tuniniaasinnaassasut, tamannalu sapaatip akunnerinik marlunnik sivitsuineruvoq

Sumiiffiit timmissat illersugaaffii aamma piaqqiorfiit

Suleqatigiissitap inassutigivaa maannakkut timmissat pillugit nalunaarummi § 9-mi sumiiffiit timmissat illersugaaffii immikkut toqqarneqarsimasut 13-it ungasinngitsukkut naliliiffigeqqinneqassasut, nunap immikkoortuini illersugaaffinnik pisariaqartitsineri maanna nunap immikkoortui illersugaaffiit naammannginngilluinnarmata. Assersuutigalugu Danceami pilersaarummut atatillugu tamanna pisinnaavoq.

Suleqatigiissitami nalilernerqarpoq § 9-mi sumiiffiit illersugaaffittut taaneqartut illersugaaffittut iluaqutigineqarunnaarsimasut, timmiisat piaqqiortut amerlanersaat tammakarsimanerat pissutigalugu. Sumiiffiit taakkua iluaqutaasumik sumiiffinnik allanik naleqqunerusunik taarserneqarsinnaapput.

Sumiiffinnik timmissat illersugaaffiinik pisariaqartitsinerimut sumiiffiliinissamullu nutaamik naliliisoqaratarnissaata tungaanut inassutigineqarpoq maannakkut sumiiffiit timmissat

illersugaaffii attatiinnarneqassasut, aamma 2008-mi ukiakkut timmissat pillugit nalunaarummik nutaamik akuersisoqassagalarpat.

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq maannakkut timmissat pillugit nalunaarummi § 8 (piaqqiorfiit) Pinngortitaleriffiup allakkiaanut (Merkel 2008, ilanngussa 3) naapertuutilersilugu iluarsineqassasoq. Tamatuma ilaatigut kingunerisaanik inassutigineqarpoq timmissat piaqqiorfii appanit, appanit sigguttuunit, apparlunnit, appaliarsunnit, taateraanit, qaqullunnit imaluunniit oqaatsunit inigineqarpata timmissat piaqqiorfiinut ungasissutsip 1 km-ip iluani aallaaniarneq allatulluunniit pisariaqanngitsumik ajoqusersuineq inertequtaassasoq. Maannakkut nalunaarummi ungasissutsimut piumasarisaaq 5000 meteriuvoq. Aammattaaq inassutigineqarpoq piaqqiorfinnit pineqartuniit 3000 meterimik appasinnerusumik timmisartorneq inertequtaassasoq.

Aammattaaq inassutigineqarpoq mitit il.il. piaqqiorfiat qeqertaappat qeqertaasaappalluunniit ungasissutsimut piumasaqaat maannakkutut 200 meteriussasoq.

Piniarnermut allagartat

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq maanna piniarnermut allagartaliisarnerit assigiinngitsut marlut (sunngiffimmi aallaaniarsinnaanermut allagartat aamma inuussutissarsiutigalugu piniarnermut allagartat) inatsit atuuttoq naapertorlugu tunngaviliussat allannortinneqassanngitsut.

Sumiiffinni nakkutilliinissamut akisussaaffik

Sumiiffinni nakkutilliinerup kommuninut tunniunneqarnissaa pillugu aalajangersimasumik siunnersuusiortoqassappat KANUKOKA-p peqataanissaa suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq. Suleqatigiissitarli isumaqarpoq kommunit suleqatigalugit timmissanik nakkutilliinermi qitiusumiit aqutsisoqartariaqartoq. Qitiusumit aqutsisoqartariaqarneranut pisariaqartitsinermut ilaatigut tunngavilersuutigineqarpoq timmissat aallartartut pineqartillugit timmiaqatigiiaat assigiinngitsut amerlavallaartut, timmiaqatigiiaat nunanik allanik avitseqatigiffineqartarmata. Tassunga ilanngunngunneqassaaq timmiaqatigiiaat assigiinngitsut arlalissuit ikileriarsimani, ineriartorneq allannortinneqassappat nuna tamakkerlugu nunanilu tamalaani ataqatigiissarneqartumik iliuuseqartoqarnissaa pisariaqarmat.

Tulukkat, naajat aamma eqqakkat pillugit ajornartorsiut

Suleqatigiissitamit isumaqatigiissutigineqarpoq illoqarfiit iluani tulukkat amerlanerulernerinut pingaarnertut eqqagalerineq pissutaasoq. Inassutigineqarpoq illoqarfiup iluani pullatit atorlugit piniarissamut malittarisassiornissaaq pillugu § 21 naapertorlugu immikkut akuersissuteqartoqartarnissaanut periarfissaqassasoq.

Eqqakkanik ajornartorsiummut tunngatillugu suleqatigiissitami amerlanerussuteqartunit isumaqatigiissutigineqarpoq tulukkat naajallu piniagaaffiisa sivitsorneratigut ajornartorsiut aaqqiiffineqarsinnaanngitsoq, pitsaaneruseqatigut eqqagalerisarneq isiginiarneqartariaqartoq. Taamaattumik inassutigineqarpoq tulukkat naajallu piffissaq piniagaaffiat annertusineqassanngitsoq.

Piniariaatsit

Suleqatigiissitami inassutigineqarpoq Namminersornerullutik Oqartussat sapinngisamik piaarnerpaamik aqerlumik amerlasuut atorneqarnerunnaarnissaannut suliniuteqassasut.

Suleqatigiissitap aamma inassutigaa § 11-mi piniarnerup nalaani angallatip sukkassusissaanut killiliisoqassasoq.

Timmissanik nioqquteqarnej annissinerlu

Suleqatigiissitami inassutigineqarpoq § 17, imm. 2 allanngortinneqassasoq, taamaalilluni pisattat nuunneqarnerinut atatillugu timmissat piniarneqarsinnaasut anninneqarnisaannut akuersisummik piniaqaarnissaq pisariaarullugu.

Saniatigut pisat

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartunit inassutigineqarpoq saniatigut pisanik tunisineq akuerineqassanngitsoq. Aammattaaq inassutigineqarpoq nunami immikkoortut sorliit nipisanniarfigeqqusaassannginnersut misissorneqassasoq kiisalu saniatigut pisat pillugit annertunerusumik paasisaqarusuttoqarluni.

Piniarneq

Suleqatigiissitami kissaatigineqarpoq Piniarneq pillugu paasissutissaasivimmi Piniarneq-mi pisat pillugit kisitsisit uppersarsarneqassasut. Tamatumunnga pissutaavoq timmissanit piniarneqarsinnaasunit kisitsisit katersorneqarsimasut pitsaassusiat kisitsisinik qarasaasiatigut katersiffik 1993-imili pilersinneqarmalli misissorneqarsimannngimmat. Paasissutissiisarnermut pisarineqartartut pillugit kisitsit Kalaallit Nunaanni timmissat nakkutigineqarnerinut tunngavissatut sulii pingaaruteqartuassapput.

SULIAKKIUSSAP ALLAASERINERA

Nuuk ulloq 21. april 2008

Timmissat pillugit nalunaarutip atuuttup nutarterneqarsinnaaneranut tunngatillugu Naalakkersuisunut kaammattuuteqartussamut suleqatigiissitamut suliakkiussap allaaserineqarnera

Aallaqqaasiut

UKA2007/102-mut atatillugu aalajangerneqarpoq timmissat pillugit nalunaarummut atuuttumut allannguutaasinnaasunik kaammattuuteqartussamik arlalinnik peqataaffigineqartumik suleqatigiissitamik pilersitsisoqassasoq.

Timmissat pillugit nalunaarutip atuuttup misissorneqarnissaanik nutarterneqarsinnaaneranillu Inatsisartut Naalakkersuisullu kissaateqarnerat tunuliaqutaralugu timmissat pillugit nalunaarummi allannguisoqarnissaanik tunngavissaqarneranik periarfissanik nalilersuisussamik kaammattuuteqarnissamillu siunertaqartumik suleqatigiissitamik arlalinnit peqataaffigineqartumik 2008-mi martsimi pilersitsisoqarpoq.

Suleqatigiissitap suliassaa

Inatsisartut Eqqissisimatitsinermut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliaata isumaliutissiissutaa 20. oktober 2007-imeersaq aallaavigalugu timmissat illersorneqarnerat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 5, 29. februar 2008-imeersup siunissami nutarterneqarsinnaaneranut qulaani taaneqartut tunngavigalugit Suleqatigiissitap kaammattuuteqassaaq.

Suleqatigiissitap Pinngortitaleriffimmiit ilisimasat kingullerpaat ilanngutissavai, tassa mitit aamma taarteraat/appat pillugit paasissutissat nutaat nalunaarusiallu saqqummersinneqaaqqammersut kiisalu suleqatigiissitap siunertaanut atuakkat allattorsimasut (ilanngussaq) katersorneqarsimasut iluaqutigineqarlutik. Suleqatigiissitap aamma KNAPK-p ataani immikkoortorta qarfinnik qanittukut tusarniaasimanermit akissutit ilanngutissavai.

Kaammattuuteqarnermi timmiarussanik nakkutiginninnermi toqqammaviusussatut Inatsisartut Eqqissisimatitsinermut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliaata isumaliutissiissutaa 20. oktober 2007-imeersumi aalajangiussaani tunngaviit sisamat uku aalajangiussimaneqarlutillu tunngavigineqassapput:

- ▶ Piujuartitsinissamik tunngavik sumiiffinni nunalu tamakkerlugu aalajangiussimaneqassaaq.
- ▶ Timmissat piaqqiorsinnaassusiat sapinngisamik iluatsinnissaa qularnaarneqassaaq.
- ▶ Timmissat pioqqiornerup nalaani eqqissisimatilluarneqassapput.
- ▶ Mianersornissamik tunngavik atortinneqassaaq.

Maannakkut timmissat pillugit nalunaarummi aalajangersakkat nutarterneqarnissaannut tunngavissaqarnerasoq suleqatigiissitamit misissorneqassaaq, tassunga ilanngullugu:

- 1) Timmissat suut piniartut tungaanniit allannguiffigineqarusunnersut paasisaqarfugalugit aamma taamatut kissaateqarnermut isumaqataanermit akerliunermullu suut tunngavilersuutaanersut.

- 2) Nunat nakkutiginniffiusut sumiinneri paasillugit. Maannakkut nunat ilai/killeqarfiit pingasut allanngortinneqassappat, taamaalilluni nalunaarut tunngavigalugu eqaannerusumik ingerlatsinissamik kissaateqarneq pitsaannerusumik naammassineqarluni.
- 3) Timmissat ilaatigut pitsaannerusumik illersorneqarnissaat anguniarlugu ilaatigullu ingerlatsinermut tunngavigineqartut ataqqillugit piniarfigeqqusaanerisa sivitsorneqarnissaanik kissaatit akuersaarniarlugit piniarfigeqqusap/eqqissisimatitsiffiup aamma pisassiissutit allanngortissinnaaneri.
- 4) Nunat eqqissisimatitat misissorneqarneri, tassunga ilanngullugu ataatsimut isigaluni siunissami piujuartitsinissamik tunngaveqartumik nakkutilliinermik qulakkeerinnittussamik ilutigisaanillu pinngortitami pisuussutit kinguneqarluartumik amerliartortinnerinik angusaqarfiusinnaasumik nakkutilliinermi sakkussanik inerisaanissaq siunertaralugu sumiiffinnik timmissat illersugaaffinik nutaanik siunnersuuteqarsinnaaneq.
- 5) Timmissanik nakkutilliinermi tunngavigineqartunut marlunnut – timmissat piaqqiorsinnaanerat pitsaanerpaamik iluatsinneqarnissaata qularnaarneqarnissaa aamma timmissat piaqqiornerisa nalaanni eqqissisimatitaalluinnarnissaat – mannissartarnerup qanoq naleqqussarneqarsinnaanerata naliliiffineqarnissaa siunertaralugu piffissat mannissartarfiit piumasaqaatillu allanngortinneqarneri.
- 6) Inuusutisarsiuugalugu piniartut saniatigooralugulu piniartut eqqarsaatigalugit piniarnissamut periarfissat allanngortinneqarneri, tamatumanilu tunngavissaliorneq, tassunga ilanngullugu tamatuma qitiusumiit nakkutigineqarnissaanut periarfissat.
- 7) Nakkutilliinerup sumiiffinniit isumagineqalernissaanut periarfissanik oqallisiginninneq tamatumunngalu tunngavissaliorneq.
- 8) Tulukkanik, naajanik eqqakkanillu ajornartorsiut timmissat pillugit nalunaarummi allannguisoqarnissaanik pisariaqartitsinersoq naliliiffigalugu, imaluunniit tamatumani eqqakkanik passussinermi apeqqut kisimi pineqarnersoq imaluunniit periarfissat taakku marluunersut.
- 10) Piniariaatsinik misissuineq, tassunga ilanngullugu sakkut imassallu suut atorneqassaanersut.
- 11) Timmissanik taakkunanngalu tunisassianik nioqquteqarneq annissisarnerlu pillugit malittarisassanik allannguineq piujuartitsinermik tunngaveqarluni timmissanik nakkutiginninnermut sunnuteqarnersoq naliliiffigalugu.

Taakku saniatigut suleqatigiissitaq timmiarussanik nakkutilliinermut atatillugu pisariaqartunik imaluunniit naleqquttunik kaammattuuteqarnissamik periarfissaqarpoq.

Peqataasut

Suleqatigiissitamiipput ukunanit sinniisut marluk:

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik (siuttuusooq)

Attaveqarnermut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik

Pinngortitaleriffik

KANUKOKA

KNAPK

TPAK

AvataQ

Timmiaq

Imaqarniliortut: Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik aamma Attaveqarnermut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfik.

Piffissiliussaq

Suleqatigiissitaq piareersaataasumik APPN-mi 13/3 2008-mi ataatsimiipput.
Suleqatigiissitaq siullermeertumik aprilip naanerani (sapaatit akunnerat 18) ulluni marlunni
ataatsimeeqatigiipput tamatumalu kingorna pisariaqartitsineq naapertorlugu ataatsimiittarlutik.
Suleqatigiissitap kaammattuutai kingusinnerpaamik juni 2008-mi nassuiaasiornikkut
Naalackersuisunut saqqummiunneqassapput.

SULIAKKIUASSAQ TUNNGAVIGALUGU SULEQATIGIISITAP SULINERA

Nakkutiginniffiit nunap immikkoortuinut agguarneqarneri

- 1) *Nunat nakkutiginniffiusut sumiinneri paasillugit. Maannakkut nunat ilai/killeqarfiit pingasut allangortinneqassappat, taamaalilluni nalunaarut tunngavigalugu eqaannerusumik ingerlatsinissamik kissaateqarneq pitsaannerusumik naammassineqarluni.*

Timmissat illersorneqarnerat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 5, 29. februar 2008-imeersumi nunat nakkutiginniffiusut sisamaapput: A - Nunap Isuaniit Kangaatsip kommuniata avannamut killeqarfianut, B – Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianiit Qaanaap kommuniata avannamut killeqarfianut kiisa Tunup sineriaa, C – Ittoqqortoormiit kommuniat aamma D – Qaanaap kommunia. Taakku siusinnerusukkat timmissat pillugit nalunaarummi 2004-imeersumi atulersinneqarput (atkuuk ilangussaq 1, 1989-imili timmissat illersorneqarnerat pillugu nalunaarutit ineriartornerat), aamma nunap ilaanut A aamma B-mut killeqarfik Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfia sikuneq ajortumut aamma sikusarfiusumut killeqarfingortinneqarluni.

Suleqatigiissitap inassutigivaa siunissamittaaq timmissat piniarneqarsinnaasut pillugit nunap isorartunersuanut naleqqussakkamik ingerlatsisoqassasoq, taamaattorli immikkoortitsinerit atuuttut allangortinneqassasut.

Suleqatigiissitami oqallinnerni sammineqarpoq maannakkut biologiskimik eqqortumik agguineq pigiinnarneqassanersoq imaluunniit kommunerujussuit nutaat killeqarfii malinneqassanersut.

TPAK-mit siunnersuutigineqarpoq nunap ilaata B-p kitaanut tunngasortaa aggorneqassasoq, (Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianiit Qaanaap kommuniata avannamut killeqarfianut kiisalu Tunup sineriaa): sikusarfiusoq B2-mik taaneqartoq (Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianiit Qaanaap kommuniata kujammut killeqarfianut), kiisalu killiliussaq ”Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfia” kujasinnerusumut nuunneqassasoq Nassuttuup Paavanut. Killeqarfittut nutaatut siunnersuutigineqartumut suleqatigiissitap isumaqataavoq, taamanna sikuneq ajortup aamma sikusartup akornanni ikaarsaarfiimmat kiisalu B-p ataani agguinermut nutaamut taaguserneqartoq tassaavoq B2.

Tamatuma kingorna suleqatigiissitap suleriaqqinnermini nunat immikkoortui makku tunngavigalugit sammisaqarpoq:

A - Nunap Isuaniit Nassuttuup Paavanut.

B - Nassuttuup Paavaniit Qaanaap kommuniata avannamut killeqarfianut kiisalu Tunup sineriaa.

B2 - Nassuttuup Paavaniit Qaanaap kommuniata kujammut killeqarfianut.

C - Ittoqqortoormiit kommuniat.

D - Qaanaap kommunia.

Piniarfigeqqusaaneri, suuneri, pisassiissutit tunisinerlu

- 2) *Timmissat suut piniartut tungaanniit allanguiffigineqarusunnarsut paasisaqarfigalugit aamma taamatut kissaateqarnermut isumaqataanermut akerliunermullu suut*

tunnjavilersuutaanersut. Timmissat ilaatigut pitsaanerusumik illersorneqarnissaat anguniarlugu ilaatigullu ingerlatsinermut tunnavigineqartut ataqqillugit piniarfigeqqusaanerisa sivitsorneqarnissaanik kissaatit akuersaarniarlugit piniarfigeqqusap/eqqissisimatitsiffiup aamma pisassiissutit allanngartissinnaaneri.

Mitit

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut inassutigivaat nunap ilaani B2-mi mitit piniaqqusaanerat sivitsorneqassasoq 1. martsimiit 30. aprilimut, inuussutissarsiutigalugu piniartunut saniatigooralugulu piniartunut piniarfigeqqusaasup sivitsuiffigineqartussatut siunnersuutigisami ullormut pisassiissutit mitit tallimaallutik.

Inassuteqarnermut tunnnaviuvoq sikusartumi miternik annertunerusumik piniarsinaanissamut periarfissaqarnissamik ersarissumik kissaateqarneq, kiisalu alapernaarsuineri naammassiat takutimmasuk (Merkel 2008) 2001-imi upernaakkut piniartarnerup annertuumik killiliiffigineqarnerata kingorna mitit piaqqiortut sumiiffimmi tassani malunnaatilimmik amerleriarsimasut, nalilerneqarporlu sumiiffimmi tassani qajassuartumik piniarneq nungusaataannngitsumik ingerlanneqarsinnaasoq.

Timmiaq upernaakkut piniarnerup annertusineqarnissaanut tunnnaviatigut akkerliuvoq, taamaattorli ikinnerussuteqarnermik paasillugu, taamatullu inassuteqarneq tusaatissatut tigullugu.

Suleqatigiissitaaq inassuteqarpoq timmissat illersorneqarnerat pillugu nalunaarummi miternik piniarsinnaanermut piffissaliussaq allatigut allannguuteqassanngitsoq.

Taamaallilluni timmissani killilersuiffigineqartuni ullormut appanik miternillu piffissami piniarfiusussatut aalajangerneqartumi pisassiissutit (ullumikkut inuussutissarsiutigalugu piniartunut 30-it saniatigooralugulu piniartunut tallimat) allanngartinneqannginnissaat inassutigineqassasoq suleqatigiissitap isumaqatigiissutigaa (taamaattorli nunap immikkoortuani B2-mi piffissami piniarfiusussatut sivitsuiffimmi mitit tallimat pisassiissutigineqarnissaat siuliani siunnersuutaalluni). Appanik miternillu pisassiissutit eqqarsaatigalugit maannakkutut aalajangiussimaneqassasoq isumaqataaffigineqarpoq.

B2-mi piniarfigeqqusaanerisa sivitsorneqarnissaanik siunnersuuteqarnermut tunnnaviusoq tassaavoq igaassaqarnissamut/angerlarsimaffinni pisariaqartitsinermut kissaateqarneq, kiisalu nunap ilaani B2-mi biologit ilisimaligaat tunnavigalugit (Merkel, F.R. 2008, ilanngussaq 2) miteqarnerup siuariarsimanera (B2-p kujataani mitit amerleriarsimanerannik biologinit ilisimasaniq nutaaqanngilaq) ilutigisaanillu aprilip qaammataata naanissaanut piniarfigeqqusaanerisa sivitsorneqarnera piaqqiornerup nalaani mitit eqqissisimatinneqarnissaanut assortuinerunngimmat, tassa Pinngortitaleriffik naliliinngimmat nunap ilaani B2-mi aprilip qaammataani mitit piaqqiorlutik aallartittartut.

Qaanaap eqqaani piaqqiorfiup nalaani piniarnermut Timmiaq tunnnaviatigut akkerliuvoq, tamannali maannakkut inukitsuunera pissutigalugu akuerisinnaallugu. Inuit amerlissagaluarpata taamatut iliuuseqarneq naliliiffigineqaqqissaaq, assersuutigalugu aatsitassarsiornermut atatillugu, tamaanga inuit nuuttut amerlippata.

B2-mi piniarfigeqqusaaffiup sivitsorneqarnissaanut amerlanerussuteqartut inassuteqaataat Timmiaq-p inassuteqaataat tusaatissatut tiguua, naliliillunili timmissat piaqqiornerisa nalaanni piniarfigeqqusaaneri pillugit aalajangersaasoqartoq, tamannalu peqatigiiffimmit akkerlerineqarpoq. Timmiaq-mit pingaaruteqartutut isigineqarpoq piniaqqusaanerup sivitsorneqarnera

nakkutilliinerup, misissuinerup annertusineranik aamma nunap ilaanik piniarfiusussaanngitsunik aalajangiinermik malitseqartariaqartoq.

Suleqatigiissitamit piumasarineqarpoq nunap ilaani B2-mi piniaqqusaanerup sivitsorneqarnera nunap ilaata annertunerusumik nakkutigineqarneranik malitseqassasoq, nakkutilliineq tamanna 2001-imi aallarnerneqarpoq, taamaalilluni piniaqqusaanerup sivitsorneqarnerata mitit piaqqiortut amerlassusaannut atatillugu qanoq sunnuteqarneranik paasisaqarnissamut periarfissat annertunerulissallutik. Aammattaaq siunnersuutigineqarpoq piniarnermik nakkutilliisut tungaanniit malittarisassanik naapertuinermut nakkutilliineq annertunerulissasoq. Kiisalu suleqatigiissitanit inassutigineqarpoq piniaqqusaanerup sivitsorneqarnera ingerlatseriaatsimik nutaamik malitseqartinneqassasoq, tamatumani Pinnortitaleriffik suleqatigalugu nunap immikkoortui piniarfigeqqusaanngitsut pilersinneqarsinnaanerinik misiliisoqassalluni.

Miteq sioraki

Suleqatigiissitap nunami maani sumiluunniit mitip siorakitsup sivilunerusumik piniagaanissaa inassutigisinnaanngilaa, aamma B2-mi. Suleqatigiissitap inassutigisaanut tunngaviuvoq mitit taakku piaqqiorsinnaasut amerlisimanerannik takussutaasinnaasunik ilisimatusarnikkut paasissutissanik nutaanik peqannginnera.

Suleqatigiissitap ilisimalluinnarpaa mitit mitinik siorakitsunit immikkoortikkuminaanneri, taamaakkaluartorli pingaaruteqarluinnarpoq mitit taakku piniarfigneqarneri sivitsorneqassanngitsaq.

KNAPK-p aamma TPAK-p inassutigaat angerlarsimaffinni pisariaqartinneqartunik nunap immikkoortuani B2-mi oktoberip 15-ianit augustip 15-ianut ukiuunerani sivilunerusunik piniarfigneqalersinnaanissaannut mitimik siorakitsumik saniatigut pisaqartoqarsimappat piniartut pillarneqartannginnissaat isumannaarneqassasoq. Mitit taamaallaat piniagaanerisa sivitsorneqarneratigut ilaatigut saniatigut pisaqartoqartarnissaa naatsorsuutigisariaqarpoq, piniarnerup nalaani mitit aamma mitit siorakitsut paarlaanneqarsinnaanerit ilimanaateqarluinnarmat.

Appa aamma appa sigguttooq

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartunit inassutigineqarpoq appat taakku assigiinngitsut marluk (matuma kingorna appatut taaneqartut) piniarfigeqqusaaneri allanngortinneqassanngitsut. Taamaattorli KNAPK-p aamma TPAK-p siunnersuutigaat appat piniaqqusaaneri nunap immikkoortuani B-mi sapaatip akuerinik marlunnik sivitsorneqassasoq augustip 15-ianiit aamma upernaakkut piniarneq martsip 31-iata tungaanut sivitsorneqassasoq, inuussutissarsutigalugu piniartunut ullormut pisassiissutit katillugit 30-iussallutik.

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut appat piniarfigeqqusaanerisa sivitsorneqarnissaa kaammattuutiginnigilaat, tassa taamatut sivitsuinissamut ilisimatuussutsikkut nutaanik ilisimasaqartoqanngimmat. Akerlianilli suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut naliliipput – ukiut arlallit ingerlanerini appat ikiliartornerat innersuussutigalugu – piniarfigeqqusaanerisa sivitsorneqarnissaannut tunngavissaqanngitsaq.

Suleqatigiissitap isumaqatigiissutigaa miternik appanillu ataatsimut pisassiissutit suli atuutissasat.

Pinngortitaleriffiup appat piaqqiortut Kalaallit Nunaani aalajangersimasumik alapernaarsorneqartut pillugit annertuumik ilisimasani saqqummiuppai. Qaanaami, Upernaviup avannaani Kujataanilu appat aalaakkaasuuput. Upernaviup kujataani, Qeqqani aamma Ittoqqortoormiini appat ikiliartorput.

Pinngortitaleriffimmit aamma Timmiaq-mit erseqqissarneqarpoq annertunerusumik piniagaalernissaannut biologit tungaannit tunngavilersuutissaqanngitsoq, tassa timmissat pillugit nalunaarutip kingulliup atulersinnerata kingorna appat amerlanerulernerat sulii paasineqarsimangimmat, tamatumalu ersersippaa amerliartorsinnaanerit periarfissat annikitsuinnaammata appat sunnertianerat pissutaalluni. Kingusinnerusukku upernaakku piniarnermut ammaassisoqassappat Timmiaq-mit siunnersuutigineqarpoq appat pisinineqartut amerlassusiat aqussinnaajumallugu akuersissuteqartarneq atuutilissasoq, tamanna APNN-imi imaluunniit KNAPK-mit tapersersorneqarsinnaanngilaq, piniartumut atorfilinnullu allaffissornerup annertusinissaa pissutigalugu. Suleqatigiissitami sinneruttut aamma taamatut akuersissuteqartalernissap atuutilersinneqarnissaa eqqarsarnartoqartippaat.

Taatera

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartunit inassutigineqarpoq taatera piniagaanerat tassaassasoq 1. september – 28/29. februar nalunaarut pissutsinut piviusunut naleqqussarniarlugu. Piniacquasaaffiup sivitsuisoqarnissaanut ilisimatuussutsikkut nutaanik ilisimasaqartoqanngilaq. Illuatungaattigullu misissuinerit ilimanarsisippaat ukiuni qulikkaani kingullerni timmissat piaqqiortut malunnaatitilimmik ikilisisimaqisut (Boertmann, 2004, 2006; Burham, 2005; Nyeland, 2004 and Mathæusen, 2004).

TPAK-mit siunnersuutigineqarpoq piniagaanerat 28. februarimit 31. aprilimut sivitsorneqassasoq, avataani ikkannersuarni taarteraarpasuit naammattoorneqartarsimasut taaneqarluni, misissuinerillu amigaataammata.

Pinngortitaleriffiup tikkuarpaa martsip naaneranut piniarnermik sivitsuinissaq sunniuteqarnaviannngitsoq, piffissap taamaasinerani taateraqqarneq ajormat, kiisalu Pinngortitaleriffiup ilisimasai saqqummiunneqarlutik, ilisimatitsissutigineqarluni Qaanaami taatera aalaakkaasut, Kitaanili taatera ikiliartortut. Tunumi taateraqqatigiit ikittut amerliartorput. Ilisimaneqanngilarli taatera qanga ikileriarsimangersut, tamannalu ukiut 10-50-it matuma siornatigut pisimasinnaalluni. Ukiuni taakkunani Atlantikup Avannaani taatera nalinginnaasumik ikiliartorput, qularnannngitsumillu silamik aamma nerisassaqarnerannik peqquteqartumik.

KNAPK-p tungaaniit suliaqkissami tunngaviit pingaarnerit sisamat eqquutsinneqarnissaat aalajangiussimaneqarpoq, taamaattumillu upernaakku piniagaalernissaasa ammaaffigineqarnissaa kissaatiginagu, tamanna piujuartitsinerimik tunngaveqartussaannngimmat.

Timmissat killilersuiffigineqanngitsut

Timmissat killilersuiffigineqanngitsut tamarmik ataatsimoortillugit (taatera eqqaassanngikkaanni) sammeneqarput.

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut inassutigivaat oqaatsut, nerlerit siggukitsut, nerlernat, qeerlutuut, allerit, appaliarsuit, naajaannat, naajarujussuit, naajarluit aamma tulukkat piniacquasaanerit piffissaliunneqartoq allanngortinneqassanngitsoq.

TPAK-mit kissaatigineqarpoq timmissat killilersuiffigineqanngitsut piniaqqusaanerat 30. aprilimut sivitsorneqassasoq, isorliunerusormiut neqinik amigaateqartarmata – timmiaqatigiit affannut (oqaatsut, nerlerit siggukitsut, qeerlutuut aamma allerit) piffissaq piniarfiggeqqusaasoq qaammatinik marlunnik sivitsorneqaaqusaalluni.

Nerleq siggukitsaq nerlernarlu

KNAPK-mit kissaatigineqarpoq Ittoqqortoormiini nerlerit aallartartut (nerleq siggukitsaq aamma nerlernaq) ukioq naallugu piniarfigineqarsinnaassasut. Pinngortitaleriffimmit inassutigineqanngilaq timmissat isanerisa aamma piaqqiornerisa nalaanni piniarfigineqassasut, tamanna annertuumik akornusersuinerimik kinguneqarsinnaammat, kiisalu suliakkiussami tunngaviliussanut naapertuutinnngimmat. Sumiiffimmi pineqartumi kisitsisimanerit ukiunik 10-20-nik pisoqaassuseqarput, timmiaqatigiilli taakku amerliartorsinnaasimallutik. Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartunit inassutigineqarpoq maannakkut piniaqqusaaneritut naleqqiullugu piffissaq piniarfigeqqusaanerat allanngortinneqassanngitsaq. KNAPK-mit inassutigineqarpoq nerlerit siggukitsut aamma nerlernat aallartartut Ittoqqortoormiini ukioq naallugu piniaqqusaassasut.

Alleq

TPAK-mit kissaatigineqarpoq allernik piniartarneq sivitsorneqassasoq 31. martsimut. Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut inassutigivaat maannakkut piniaqqusaaneritut naleqqiullugu piffissamik allannguisoqassanngitsaq. Pinngortitaleriffik naapertorlugu martsimi-aprilimi nuliariilertarput, tamannalu suliakkiussamut naapertuutinnngilaq.

Naajat tulukkallu

KNAPK/TPAK-mit kissaatigineqarpoq naajat tulukkallu piarai timmisinnaanngulersimasut piniarneqarsinnaalissasut augustip 15-ianit aallartilluni. Mannissarneq pillugu killilersuinerimut atatillugu immikkoortoq 3 kiisalu eqqakkanik ajornartorsiutinut tunngatillugu immikkoortoq 7 takukkit. Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut inassutigivaat maannakkut piniarfigeqqusaanerat allannguiiffigineqassanngitsaq.

Tuullik

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq tuulliup piniarfigeqqusaanera maanna atuuttuusumit 1. september – 31. september killilerneqassasoq imatut 1. september – 15. oktober nalunaarut pissutsinut piviusunut naleqqussarniarlugu, tuullik piffissap tamatuma kingorna Kalaallit Nunaani nassaassaaneq ajormat.

Qaqulluk

Nunap immikkoortuani B2-mi KNAPK-mit siunnersuutigineqarpoq 15. augustip tungaanut qangatut piaqqanik piniartoqarsinnaanera ammaaffigineqassasoq, Uummannamit taamatut kissaateqartoqarnera tunngavigalugu.

Suleqatigiissitami nalilerneqarpoq nunap immikkoortuani B2-mi 15. augustip tungaanut sapaatip akunnerinik marlunnik qangatut piaqqanik piniartoqarnissaanut sivitsuineq nungusaataanngitsumik ingerlanneqarsinnaasoq, ilutigalugulu inassutigineqarpoq ukiukkut piniartarneq 1. september aallartittartoq killilerneqassasoq 31. maj – 31. oktober, timmissat inersimasut qaammatit marlut taakku kingorna nerisassatut piniarneqartanngimmata.

Nerleq aamma canadap nerlia

Suleqatigiissitap inassutigaa Kalaallit Nunaanni nerleq eqqissimatitaavissasoq (maanna piffissaq piniarfiusoq tassaavoq 1. september – 15. oktober). Tamatumunnga pissutaavoq nerlerit ukiut kingulliit 15-it ingerlanerini ikileriarujussuansimanerat, ilaatigut pissutaagunarluni canadap nerliata ingeriartuinera, taanna Kitaata kujaataanut nuukkiartuaarmat.

Suleqatigiissitap kaammattuutigaa canadap nerliata piniaqqusaanera ullunik 14-inik sivitsorneqassasoq 15. august – 15. oktoberimut, siuliani tunngavilersuut pissutigalugu.

Kangoq

KNAPK-mit kissaatigineqarpoq Qaanaami kangoq killeqartumik piniagaassasoq. TPAK-p siunnersuut tapersorsorpaa, piumasaraluguli Qaanaap kommunianit kangup piniarfigeqqusaanera pillugu piumasaqaat najukkami ilisimasat tunngavigalugit eqqarsaatigineqassasoq. Maannakkut ilisimasat aallaavigalugit (ilanngussaq 3) nunap immikkoortuani D-mi piniarneq Pinnortitaleriffimmit inassutigineqarsinnaanngilaq, timmissat taakku siusinnerusukkt piniagassatut pingaaruteqarsimannngimmata, taamaattumillu iluamik misissuiffigineqarsimanatik. Timmiaq isumaqarpoq piniarfigneqassappata timmissat timmisinnaanngorlaat piniarfigneqartariaqartut. Timmissat aamma isasarfiit pillugit annertunerusumik ilisimasassat pissarsiareqqartinnagit AAN-ip kangup piniarneqarnissaa inassutigisinnaanngilaa, taamaaliortoqassappallu misissuinerit akisoorujussuussagunarlutik, nukiit annertuut atorineqartussaammata.

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut maannakuugallartoq kangup piniarfigeqqusaanissaa inassutigisinnaanngilaat. Timmissat amerlassusii pillugit aamma timmissat taakku pillugit piniarnerup sunniutigisinnaasai naammattunik maannakkut ilisimasaqartoqanngimmat.

Serfaq

Pisarineqartup neqaa mamarnerpaasarmat septemberimiit martsip naanissaata tungaanut kitaata sineriaa tamakkerlugu piniartoqarsinnaanera KNAPK-mit inassutigineqarpoq. Pinnortitaleriffik isumaqarpoq piniarfigeqqusaanera sivitsorneqaratarsinnaaneranut (1. septemberimut 31. martsimut) atillugu timmissat amerlassusaat pillugit ilisimasat amigaataasut, piaqqiorfiullu nala aatsaat aprilimi aallartittarmat. Taamaattorli Timmiaq ikinnerussuteqarluni oqaaseqaateqarpoq, Timmiaq-mi paasineqatsimammatt serfat ikileriansimasut, taamaattumillu Timmiaq piniarnerup annertusinissaanut akerliuvoq, suliakkiussamilu tunngaviliussamut naapertuutinngimmat. Aammattaaq maanna aalajangersakkat allannortinnissaannut peqqutaasinnaasunik serfat amerleriarsimanerinit malunniutaasinnaasunik nutaanik paasissutissaqanngilaq, taamatuttaaq piniarneq annertusippat 1) nungutaanngitsumik ingerlatsisoqarsinnaanngilaq, 2) piaqqiorsinnaanerup ajunngitsumik ingerlasinnaanera qulakkeerneqarsinnaanngilaq, 3) piaqqiorfiup nalaani eqqissimatitsisoqarsinnaanngilaq, 4) mianersortumik ingerlatsinerimut periusissat naammassineqarsinnaanngillat.

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq serfap piniarfigeqqusaanera sivitsorneqassasoq 1. septemberimiit 31. martsimut, maannakkut piniarfigeqqusaaneranut naleqqiullugu qaammammik ataatsimik sivitsuinerulluni. Taamatut piniaqqusaaffiginissaanut siunnersuuteqarnermut tunngaviuvoq timmissap taassuma siaruarluarsimanera, ikiliartorneranillu ataatsimut isigalugu naliliinissamut takussutissaqanngimmat.

Aqissit

KNAPK-mit kissaatigisaq tunngavigalugu aqissit nunap immikkoortuani B2-mi piniagaanerisa 1. september – 31. majimut sivitsorneqarsinnaanera oqallisigineqarpoq, nunallu sinnerani piniarfigeqqusaaneri atuuttut allanngortinnagit.

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq nunap ilaani B2-mi aqissit piniarfigeqqusaaneri 30. april – 31. majimut sivitsorneqassoq, nunallu sinnerani piniarfigeqqusaaneri atuuttut allanngortinnagit. B2-mi piniarfigeqqusaaneri sivitsorneqarnissaanik siunnersuummut tunngaviuvoq aqissit siuaruarsimalluarnarat, nunallu ilaani pineqartumi aatsaat majip qaammataani nassaassaasarluni, kiisalu naatsorsuutigineqartariaqarmat piffissaq manniliortarfiat nunap immikkoortuanut A-mut naleqqiullugu kingusinnerusoq.

Mannissarneq

- 3) *Timmissanik nakkutilliinermi tunngavigineqartunut marlunnut – timmissat piaqqiorsinnaanerat pitsaanerpaamik iluatsinneqarnissaata qularnaarneqarnissaa aamma timmissat piaqqiornerisa nalaanni eqqissisimatitaalluinnarnissaat – mannissartarnerup qanoq naleqqussarneqarsinnaanerata naliliffigineqarnissaa siunertaralugu piffissat mannissartarfiit piumasaqaatillu allanngortinneqarneri.*

Suleqatigiissitap inassutigivaa mannissarneq pillugu maannakkut malittarisassanik allannguisoqassanngitsoq. Pissutaatinneqarpoq mannissarniarnerupq timmiaqatigiinnik piaqqiortunik akornussiigajuuttarnera, kisalu naajat piaqqiorfiini timmissat allat maanniinik mannissartoqarsinnaanera mianernarlunnartuummat.

Taamaattorli nunap ilaani B2-mi naajarujuusuaq naajarlullu eqqarsaatigalugit suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq nammineq atugassanik 15. junip tungaanut mannissartoqarsinnaassasoq, junillu 15-iata tungaanut inuussutissarsiutigalugu piniartut manninnik tuniniaasinnaassasut, tamannalu sapaatip akunnerinik marlunnik sivitsuineruvoq

KNAPK-mit Qeqqani mitit manniinik mannissartalernissaq kissaatigineqarpoq.

Siunnersuutigivaat mitit manniinik mannissartalernissaq akuersissuteqarfiusassasoq, ullumiit manniit ikittuinnaat tiguneqarsinnaallutik, tamannalu inuussutissarsiutigalugu piniartunuinnaq atuutissasoq.

Timmiaq-mit uparuarneqarpoq mannissarnermi ajornartorsiut tassaasoq ullup ingerlanerani arlaleriarluni akornusersuisarneq, kiisalu naajaqarfimmi mannissarnermi timmissanik allanik akornusersuisarneq. Mitit manniinik mannissarnissamut Timmiaq akerliuvoq, mitit suli ikippallaarmata, taakkulu annertuumik piniarneqarmata. Miteqarfiusuni mannissarnissap inerteqqutaanissaa kissaatigaa.

Pinngortitaleriffimmit oqaatigineqarpoq timmissat piaqqat akornusersorneqarsimatillutik ulluminnut uteqqinneq ajortut. Nutaanik manniliortoqartillugu tamanna kingusinnerusukkut piaqqiornermik kinguneqassaaq uumaannarsinnaanerminnullu periarfissaat annikinnerulerluni.

Akuersissuteqartalernissap periarfissaanissaa pillugu suleqatigiissitami angusaqarfiunngitsumik oqallittoqarpoq. Siunnersuutit assigiinngitsut saqqummiunneqarput soorlu nunap ilaata eqqissisimatitaanissaa, piaqqiorfiit assigiinngitsut mannissarfiusinnaasut/mannissarfigeqqusaanngitsut nakkutigineqarnissaat aamma mitit piaqqiorfiini naajat manniinik mannissarnissap inerteqqutaalernissaanut siunnersuuteqartoqarluni.

KNAPK-mit suleqatigiissitami amerlanerussuteqartut naapertorneqarput mitillu manniinik mannissarnissamat siunnersuut tunuartinneqarluni.

Sumiiffiit timmissat illersugaaffii aamma piaqqiorfiit

- 4) *Nunat eqqissisimatitat misissorneqarneri, tassunga ilanngullugu ataatsimut isigaluni siunissami piujuartitsinissamik tunngaveqartumik nakkutilliinermik qulakkeerinnittussamik ilutigisaanillu pinngortitami pisuussutit kingunearluartumik amerliartortinnerinik angusaqarfiusinnaasumik nakkutilliinermi sakkussanik inerisaanissaq siunertaralugu sumiiffinnik timmissat illersugaaffiinik nutaanik siunnersuuteqarsinnaaneq.*

Sumiiffiit timmissat illersugaaffii

Suleqatigiissitap inassutigivaa maannakkut timmissat pillugit nalunaarummi § 9-mi sumiiffiit timmissat illersugaaffii immikkut toqqarneqarsimasut 13-it ungasinngitsukkut naliliiffigeqqinneqassasut, nunap immikkoortuini illersugaaffinnik pisariaqartitsinermi maanna nunap immikkoortui illersugaaffiit naammannginngilluinnarmata . Assersuutigalugu Danceami pilersaarummut atatillugu tamanna pisinnaavoq.

Naliliigallarneq aallaavigalugu Suleqatigiissitamit naliliineq tassaavoq § 9-mi sumiiffiit illersugaaffittut taaneqartut illersugaaffittut iluataajunnaarsimasut, timmissat piaqqiorfiit amerlanersaat tammakarsimanagerat pissutigalugu. Sumiiffinnik timmissat illersugaaffiinik pisariaqartitsinermut sumiiffiliinissamullu nutaanik naliliisoqaratarnissaata tungaanut inassutigineqarpoq maannakkut sumiiffiit timmissat illersugaaffii attatiinnarneqassasut, aamma 2008-mi ukiakkut timmissat pillugit nalunaarummik nutaanik akuersisoqassagalarpat.

Piaqqiorfiit

Piaqqiorfiit eqqissisimatitaaneri pillugit aalajangersakkat ullutsinnut naleqqunnerusut pillugit allakkiaq (ilanngussaq 4) Pinngortitaleriffimmit saqqummiunneqarpoq, ilaatigut angallaffiusup ungasissusia 5000 meterimit 1000 meterimut appartinneqassasoq timmisartumillu qulaassinermi ungasissuseq 3000 meterimik qutsitsigissasoq. 5000 meterinik killeqarfeqarneq qulimiguullip Bell-ip nipiliorneranik misissuinermit aallaaveqarpoq, aamma imaatigut angallatinit 1000 meterinik ungasissuseqarnissaq piviusorsiornerusumik killeqarfiussasoq nalilerneqarluni. Misissuinerit nutaat takutippaat akornusersuineq pinngitsoorneqassappat timmisartut qutsissusissaat minnerpaamik 3000 meteriussasoq. TPAK-mit kissaatigineqarpoq piaqqiorfiit illersugaasut taaguusersorneqassasut, inuttaasullu tamatuminnaga ilisimatinneqassasut. Pinngortitaleriffik isumaqarpoq illersuineq ataatsimut isiginiarneqassasoq, tassa piaqqiorfiit tamaasa sumiissusersineqarnissaat ajornarmat, taamaattumillu misissuinerit amerlanerusut kissaatigineqarlutik.

KNAPK-mit kissaatigineqarpoq qeqertani timmissat piaqqiorfiini terianniat killilersorneqassasut, tamatumunngalu aningaasaliisoqarluni. Timmiaq naapertorlugu taamatut killilersuineq piniarnermik nakkutilliisunit isumagineqartariaqarpoq. Imaluunniit Pinngortitaleriffik naapertorlugu taamatut killilersuisoqarnera aamma pullasersornikkut ingerlanneqarsinnaavoq, inummit toqqarneqarsimasumit isumagineqarluni.

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq maannakkut timmissat pillugit nalunaarummi § 8 (timmissat piaqqiorfiit) Pinngortitaleriffiup allakkiaanut (ilanngussaq 4) naapertuutilersillugu

iluarsineqassasoq. Inassutigineqarpoq tamatuma ilaatigut kingunerissagaa timmissat piaqqiorfia appanit, appanit sigguttuunit, apparlunnit, appaliarsunnit, taateraanit, qaqullunnit imaluunniit oqaatsunit inigineqarpat timmissat piaqqiorfiinut ungasissutsit 1 km-ip iluani eqqarneq allatulluunniit pisariaqanngitsumik ajoqusersuineq inertequtaassasoq. Maannakkut nalunaarummi ungasissuseq 5000 meteriuvoq. Inassutigineqarportaaq timmissat piaqqiorfii pineqartut 3000 meterit ataallugit timmisartorfigineqassanngitsut.

Aammattaaq inassutigineqarpoq mitit il.il. piaqqiorfiat qeqertaappat qeqertaasaappalluunniit maannakkut ungasissutsimut piumasaqaat sulii 200 meteriussasoq.

Piniarnermut allagartat pillugit immikkoortitsineq

- 5) Inuussutissarsiutigalugu piniartut saniatigooralugulu piniartut eqqarsaatigalugit piniarnissamut periarfissat allanngortinneqarneri, tamatumanilu tunngavissaliorneq, tassunga ilanngullugu tamatuma qitiusumiit nakkutigineqarnissanut periarfissat.*

Piniarnermut marlunnik assigiinngitsuni allagartaqartunut atatillugu allannguinissamut periarfissat pillugit manninnik tuniniaanermut tunngasoq immikkoortoq 3-mi taamaallaat siunnersuutigineqarpoq.

Pinngortitaleriffimmit paaserusunneqarpoq najukkami saniatigooralugu aamma inuussutissarsiutigalugu piniartut immikkoortinneqarsinnaanersut, tamannali nalunaarut aallaavigalugu periarfissaanngilaq. TPAK-p tungaaniit saniatigooralugu piniarnerup killilersuiffigineqarnissaa akerlerineqarpoq, tamanna annertunerusumik piumasaqarnermik kinguneqartussaamat, taamaalillunilu uumasut piniarneqartartut akii qaffallutik. KNAPK isumaqarpoq inuussutissarsiutigalugu piniartut salliutinneqassasut, sumiiffinnili immikkoortitsinissamut piareersimasoaqanngitsaq.

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq maanna piniarnermut allagartaliisarnerit assigiinngitsut marlut pillugit (sunngiffimmi aallaaniarsinnaanermut allagartat aamma inuussutissarsiutigalugu piniarnermut allagartat) inatsit atuuttoq naapertorlugu tunngaviliussat allanngortinneqassanngitsut.

Najukkami nakkutilliinissamut akisussaaffik

- 6) Nakkutilliinerup sumiiffinniit isumagineqalernissanut periarfissanik oqallisiginninneq tamatumunngalu tunngavissaliorneq.*

Pinngortitaleriffik isumaqarpoq timmissat aallartartut pillugit kommunit isumaginnittussanngortitaanissaat ajornartorsiutitaqartoq. Timmiaq isumaqarpoq nunat tamalaat pisussaaffigisaat kommunini aqunneqassappata nalorninarloqassasoq. AvataQ isumaqarpoq najukkami isumagisassanngortitsineq annertusiartortillugu nakkutilliineq ajornerulissasoq immikkullu ilisimasaqarneq annikinnerulerluni. KNAPK isumaqarpoq najukkami pitsaanerusumik suleqatigiinnikkut nunap immikkoortui ataasiakkaat pillugit annertunerusumik ilisimasaqalernermik kinguneqartussaasoq, Pinngortitaleriffimmiillu tapersiisoqarpoq, tassa akisussaaffimmik tunniussinermi nunap ilaani piniarfigeqqusaanngitsunik toqqaaniarnermi najukkami ilisimasat iluaqutaasassammata.

Timmiaq siunnersuuteqarpoq qaaammarsaaniarnermi Tulugaq-mik taaneqartumi siunnersuuteqarneq tunngavigalugu Piniarneq pillugu siunnersuisoqatigiit atorunnaarsillugit Nakkutilliineq pillugu siunnersuisoqatigiinnik siamasissumik sinniisuuffigineqartumik

pilersitsisoqassasoq, piniarfimmi nungusaataannigsumik ingerlatsinissaq anguniarlugu. Nakkutilliineq pillugu siunnersuisoqatigiit nakkutilliinermik pilersarusiornermut atorneqarsinnaassapput.

KNAPK isumaqanngilaq nakkutilliinermut akisussaaffiup kommuninut tunniunneqarnissaa maannakkut piffissanngortoq. AAN isumaqarpoq kommunit suleqatigalugit qitiusumit aqutsisoqarnissaa pisariaqartoq.

Sumiiffinni nakkutilliinerup kommuninut tunniunneqarnissaa pillugu aalajangersimasumik siunnersuisortoqassappat KANUKOKA-p peqataanissaa suleqatigiissitamut inassutigineqarpoq. Suleqatigiissitarli isumaqarpoq timmissanik nakkutilliinermi kommunit suleqatigalugit qitiusumit aqutsisoqartariaqartoq. Qitiusumiit aqutsisoqartariaqarneranut ilaatigut tunngavilersuutigineqarpoq timmissat aallartartut pineqartillugit timmiaqatigiiaat assigiinngitsut amerlavallaartut, timmiaqatigiiaat nunanik allanik avitseqatigiffigineqartarmata. Tassunga ilanngunneqassaaq timmiaqatigiiaat assigiinngitsut arlalissuit ikileriarsimaneri, ineriartorneq allanngortinneqassappat nuna tamakkerlugu nunanilu tamalaani ataqatigiissarneqartumik iliuuseqartoqarnissaa pisariaqarmat.

Tulukkat, naajat aamma eqqakkanik ajornartorsiut

- 7) *Tulukkanik, naajanik eqqakkanillu ajornartorsiut timmissat pillugit nalunaarummi allannguisoqarnissaanik pisariaqartitsinersoq naliliiffigalugu, imaluunniit tamatumani eqqakkanik passussinermi apeqqut kisimi pineqarnersoq imaluunniit periarfissat taakku marluunersut.*

KNAPK-mit kissaatigineqarpoq tulukkat naajallu angisuut (naajarluk aamma naajarujussuaq) pimoorussamik malittarisassiorfigineqassasut. Piniarfigeqqusaaneri allanngortinneqarusupput, taamaalluni piniarneq 15. augustimiit aallartinneqassalluni maannakkut nalunaarummi tamanna 1. septemberiuvoq. TPAK-mit aamma kissaatigineqarpoq piniarfigeqqusaanerat sivitsorneqassasoq, timmissat piaraanerusut aallaanissaat ajornannginnerummat. Kissaatigineqarpoq timmissat eqqaavinnit nigortinneqarnissaat, nerisassatullu piniagaanngillat eqqakkanik nerisaqartuunerat pissutigalugu, tamatumani manniit kisimik nerisarineqarsinnaassapput.

Pinngortitaleriffik isumaqarpoq timmissat piaqqiortut akornusersorneqarnissaat nalunaarummi § 10 innersuussutigalugu piaqqiorfiit killilersuiffigineqarnissaat ajornakusoortuusoq. Timmiaq isumaqarpoq killilersimaarinninniarneq eqqarsaatigilluarneqassasoq, piaqqiorfiup nalaani akiuiniartoqartassanngimmat, illoqarfiup iluani piniarnermik nakkutilliisunit killilersuineq isumagineqarsinnaasoq, pullasersornerlu killilersuinerup periarfissaasoq. Killilersuinerli piaqqiorfimmii imaluunniit timmissat inaaniit 5 km-imik qaninnerumi ingerlanneqassanngilaq.

Suleqatigiissitamit isumaqatigiissutigineqarpoq tulukkanik naajarujussuarnilu illoqarfiup iluani ajornartorsiuteqarnermut pingaarnertut eqqagalerineq pissutaasoq, timmissat taamaallitutik ajornartorsiummut pissutaanngillat.

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq KANUKOKA peqataaninneqassasoq, ajornartorsiut tamanna eqqakkanik ajornartorsiutaamat. Eqqakkat silaannarmiittut pissutaallutik timmissat pineqartut piaraasa uummaannarnissaat qulakkeerneqartarpoq. Eqqagalerinerup atatillugu suleqatigiissitap taamaalluni isumaqatigiissutigaa eqqakkanik passussineq illoqarfiup iluani tulukkat amerlanerulernerinut pissutaasoq.

Inassutigineqarpoq illoqarfiup iluani pullatit atorlugit piniarnissamut malittarisassiornissaq pillugu § 21 naapertorlugu immikkut akuersissuteqartoqartarnissaanut periarfissaqassasoq, kiisalu piffissaq tulukkat naajallu piniagaaffiat allannortinneqannginnissaa aalajangiusimaneqassasoq.

Piniariaatsit

- 8) *Piniariaatsinik misissuineq, tassunga ilanngullugu sakkut imassallu suut atorneqassaanersut.*

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq avatangiisit pillugit inatsisimmut AAN oqartussaasutut aqerlumik amerlasuut pillugit ajornartorsiutip qaqinneqarnissa isumagisariaqaraa, aqerlumik amerlasuut piaartumik atorunnaarsinneqarnissaat siunertaralugu.

TPAK-mit aqerlumik amerlasuut qanoq ajoqusiisnaatigisut apeqquuserneqarpoq. Timmiaq-mit nalunaarutigineqarpoq kingullermik siunnersuutip akuerineqannginneranut amerlasuut sisammik sanaat pissarsiarineqarnissaannut piffissap sivikippallaarsimanera pissutaasimasooq. Misissuinerit nutaanerusut tunngavigalugit ajoqusiisnaannginnerannik qularinninneq tunngavissaqanngilaq, maannakkullu iliuuseqartoqartariaqarpoq, Timmiaq-millu ilisimatitsissutigineqarpoq aqerlumik amerlasuut atugaannginnissaat pillugu nunani tamalaani qaammarsaaneq aallartilersoq.

Suleqatigiissitamit aamma inassutigineqarpoq piniarnerup nalaani angallatit sukkassusissaannut killiliisoqarnissaanik § 11-mi allassimasooqassasoq.

Timmissanik nioqquteqarneq annissisarnerlu

- 9) *Timmissanik taakkunanngalu tunisassianik nioqquteqarneq annissisarnerlu pillugit malittarisassanik allanngiineq piujuartitsinermik tunngaveqarluni timmissanik nakkutiginninnermut sunniuteqarnerooq naliliiffigalugu.*

Suleqatigiissitamit inassutigineqarpoq § 17, imm. 2 allannortinneqassasoq, taamaalilluni pisattat nuunneqarnerinut atatillugu timmissat piniarneqarsinnaasut anninneqarnisaannut akuersissummik piniqaqarnissaq pisariaarutissalluni.

Saniatigut pisat

KNAPK-mit siunnersuutigineqarpoq inuit nipisanniarnissamut akuersissutillit timmissanik saniatigut pisanik tunisaqarsinnaasasut.

Timmiaq-imit kissaatigineqarpoq saniatigut pisat annertusinissaannut kaammattuisoqaqqunagu taamatut pisat akeqanngitsumik tunniunneqartassasut assersuutigalugu utoqqaat illuinut assigisaannullu.

Pinngortitaleriffimmit nalunaarutigineqarpoq saniatigut pisani timmissat assut amerlasartut, taakkulu amerlanersaat timmiaasartut utoqqaat, tamannalu timmissat piaqqiortut amerlasusaannut immikkut ajoqutaasooq. Pisaasannginnissaannut iliuuserisimasat iluatsinngitsoorsimapput. Periarfissatuaavorlu miteqarfiulluartut qassusersorfigineqartannginnissaat, tamannalu Timmiaq-imit tapersorsorneqarpoq, tassannga oqaatigineqarluni qassutini ataatsini timmissat saniatigut pisat 8-9-t takuneqarsimasut. KNAPK isumaqanngilaq qassutit unnuisittarneranni piniartup qassutimi eqqaaniittarnissaa piviusornerusoq.

Pinngortitaleriffik ilisimatitsivoq nalunaarusiat marlut 2008-mi ukiakkut saqqummersinnissaat naatsorsutigineqartoq, taakkunanilu sammineqassasut qassutinik saniatigut pisat aamma timmissat umiarsuit seqersittaatannut sakkortuumut aportarnerat.

Suleqatigiissitami amerlanerussuteqartunit inassutigineqarpoq saniatigut pisanik tunisineq inertequtaassasoq. Aammattaaq inassutigineqarpoq sumi nipisanniartorsinnaannginneranik misissueqqissartoqassasoq kiisalu pineqartoq pillugu annertunerusumik paasisaqarusuttoqarluni.

KNAPK-mit inassutigineqarpoq saniatigut pisanik tuniniaaneq nipisanniarnissamut akuersissuteqartunut akuerineqassasoq.

Piniarneq

Suleqatigiissitami kissaatigineqarpoq Piniarneq pillugu paasissutissaasivimmi Piniarneq-mi pisat pillugit kisitsisit uppersarneqassasut. Tamatumunnga pissutaavoq timmissanit piniarneqarsinnaasunit kisitsisit katersorneqarsimasut pitsaassusiat kisitsisinik qarasaasiatigut katersiffik 1993-imili pilersinneqarmalli misissorneqarsimannginnera. Kalaallit Nunaanni timmissat nakkutigineqarnerinut pisarineqartartut pillugit kisitsit paasissutissiisarnermut tunngavissatut sulii pingaaruteqartuassapput.

2008-mi timmissat pillugit suleqatigiissitap atuakkat najoqqutarisimasai

Timmissat pillugit nalunaarut atuuttoq siusinnerusukkullu atuussimasut.

timmissat pillugit nalun nr 5, 29 februar 2008-imeersoq kal + dk

timmissat pillugit nalun nr 1, 21 januar 2004-imeersoq kal + dk

timmissat pillugit nalun nr. 38, 6. december 2001-imeersoq kal + dk

Timmissat pillugit nalunaarutip politikikkut suliarineqarnera, timmissat pillugit suleqatigiissitaa aamma timmissat pillugit apeqqutit.

imm103_UPA2008_Anthon Frederiksen_ kal + dk

imm103_UPA2008_akissuteqaat_Anthon Frederiksen_ kal + dk

§36_2008-30,ATASSUT_Timmissat pillugit nalunaarut_ kal + dk

§36_2008-30,ATASSUT_Timmissat pillugit nalunaarut_akissuteqaat_ kal + dk

imm73_102_UKA2007_Timmissat pillugit nalunaarut_ISUM_aappas_ kal + dk
(isumaliutissiissut)

imm102_UKA2007_Atassut_aappas_ kal + dk

imm102_UKA2007_Atassummut akissuteqaat_aappas_ kal + dk

Naqqeqaarnera UKA2007_102_aappas_kal

imm73_UKA2007_jlf_ kal + dk

imm73_UKA2007_timmissatnal_SN_sillerm_ kal + dk

imm73_UKA2007_timmissatnal_SN_aappas_ kal + dk

imm131_UKA2006_naajat_aamma_tulukkat_ kal + dk

imm131_UKA2006_naajat_aamma_tulukkat_SN_ kal + dk

imm112_UKA2006_Timmiarniarneq_ kal + dk

imm112_UKA2006_Akissuteqaat Anton Frederiksenimut_ kal + dk

imm92_UKA2006_Jens Lars Fleischer_siullerm_ kal + dk

imm92_UKA2006_akissuteqaat Jens Lars Fleischerimut_siullerm_ kal + dk

imm82_UPA2005_OLE THORLEIFSEN_ kal + dk

imm82_UPA2005_akissuteqaat_OLE THORLEIFSEN_ kal + dk

Ilisimatusaatigalugu atuakkat, siulliit: aappaalu

Boertmann, D. (2004). Seabird colonies and moulting harlequin ducks in South Greenland - Results of a survey in July 2003. Research notes from NERI Danmarks Miljøundersøgelser: 34. (DK) – ilanngussaq.

Boertmann, D. (2006). Optælling af ridekolonier i Disko Bugt, Arfersiorfik Fjord og Nordre Strømfjord i 2005. Arbejdsrapport fra DMU, Danmarks Miljøundersøgelser: 60. (DK med GRL sammendrag) – ilanngussaqAppaqarfiit Pinngortitaleriffimmiit (DK + KAL).

Burnham, W., Burnham, K. K. and Cade, T. J. 2005. Past and present assessments of bird life in Uummannaq District, West Greenland. Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 99: 196-208.

Falk, K. and K. Kampp (2001). Lomvier i Grønland: mulige effekter af forskellige bestandspåvirkende faktorer, og praktiske grænser for resourceudnyttelse, Pinngortitaleriffik, Greenland Institute of Natural Resources: 52. (DK).

Merkel, F. R. (2002). Ederfugleoptællinger i Ilulissat, Uummannaq og Upernavik Kommuner, 1998-2001, Pinngortitaleriffik, Greenland Institute of Natural Resources: 78. (DK KAL eqikkagaq) - <http://www.natur.gl/filer/rapport43.pdf>

Merkel, F.R. 2008. Bestandsstatus for ederfuglen i Ilulissat, Uummannaq og Upernavik, 2001 – 2007. Resultater fra overvågning gennemført af lokale optællere i samarbejde med Grønlands Naturinstitut. Teknisk Rapport nr. **XX**, Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut

Merkel, F. R., A. L. Labansen, et al. (2008). Monitering af lomvier og rider i Qaanaaq kommune, 2006. Teknisk rapport, Grønlands Naturinstitut: 27. (DK KAL eqikkagaq) - http://www.natur.gl/UserFiles/File/Pdf_filer/Tekniske%20rapporter/2006-naturinstituttetet_rap_69_MONITERING_LOMVIER.pdf

Nyeland, J. and H. Mathæussen (2004). Monitering af havfuglekolonier i Maniitsoq Kommune 2003. Teknisk rapport, Grønlands Naturinstitut: 28. (DK KAL eqikkagaq) - <http://www.natur.gl/filer/Teknisk%20Rapport%2059.pdf>

Nyeland, J. (2004). "Apparent Trends in the Black-legged Kittiwake in Greenland." Waterbirds(3): 342-349. (Eng) - ilanngussaq

Appaqarfiit Pinngortitaleriffimmiit (DK + KAL)

Mitit pillugit PIN-p atuagassiaa PITU 2005 (DK + KAL)

Suliffiup iluani suliamut atatillugu pappiliaatit

Ilanngussaq 1: Piffissaq piniarfusinnaasoq 1989-2008

Ilanngussaq 2: Qallunaatut kalaallisullu eqikkaaneq. Bestandsstatus for ederfuglen i Ilulissat, Uummannaq og Upernavik, 2001 – 2007. Resultater fra overvågning gennemført af lokale optællere i samarbejde med Grønlands Naturinstitut. Teknisk Rapport nr. **XX**, Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut

Ilanngussaq 3: Qaanaap eqqaani kangup piniarneqarnera pillugu Pinngortitaleriffimmit allakkiaq 6/5 2008-meersoq

Ilanngussaq 4: Sumiiffiit timmissat piniagaaffii aamma timmissat piaqqiorfii Pinngortitaleriffimmit allakkiaq 21/5 2008-meersoq

ILANNGUSSAQ 1 – Piffissaq piniarfiusinnaasoq pillugu takussutissiaq 1989-2008

<i>Timmissat pillugit Suleqatigiissitaq</i>	<i>Piniarfigeqqusaq eqqissimatitsineq pillugu nalunaarut 1989</i>	<i>Piniarfigeqqusaq timmissat pillugu nalunaarut 2001</i>	<i>Piniarfigeqqusaq timmissat pillugit nalunaarut 2004 / 2008</i>	<i>Piniarfigeqqusaq TPS-mi kaammattuutit juni 2008</i>
<p>Appa Uria lomvia <i>A: Nunap Isuaniit Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianut</i> <i>B: Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianiit Qaanaap kommuniata avannamut killeqarfia kiisalu Tunup sineriaa</i> <i>C: Ittoqqortoormiit kommunit</i> <i>D: Qaanaap kommunia</i></p>	<p>16. oktober – 14. marts Kangaatsiap kommuniata avannaani 1. september - 31. maj kiisalu ukioq naallugu Illoqqortoormiut aamma Avannersuup kommunini</p>	<p>1. september - 15. februar (Kujataata kitaa 15. oktober - 15. februar; Qaanaap kommunia 1. september - 15. juni; Nunatta sinnerani 1. september - 15. februar)</p>	<p>A. 15. okt. – 28/29. februar B. 1. sep. - 28/29. februar C. 1. marts - 31. maj D. 1 marts - 15. juni Timmissani sisamani pisassiissutit. 15. okt. – 28/29. feb. Inuussutissarsiuutigslugu piniartutut allagartaqartunut ullormut timmissat 30-it. Saniatigooralugu piniartutut allagartaqartunut ullormut timmissat 5. 1.martsimiit – siumullu ullormut timmissat 5.</p>	<p>Allannguisoqanngilaq</p>
<p>Appa sigguttooq Uria aalge <i>A: Nunap Isuaniit Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianut</i> <i>B: Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianiit Qaanaap kommuniata avannamut killeqarfia kiisalu Tunup sineriaa</i> <i>C: Ittoqqortoormiit kommunit</i> <i>D: Qaanaap kommunia</i></p>	<p>16. oktober – 14. marts Kangaatsiap kommuniata avannaani 1. september - 31. maj kiisalu ukioq naallugu Illoqqortoormiut aamma Avannersuup kommunini</p>	<p>1. september - 15. februar Kujataata kitaani 15. oktober - 15. februar; Nunatta sinnerani 1. september - 15. februar</p>	<p>A. 15. okt. – 28/29. februar B. 1. sep. - 28/29. februar C. 1. marts - 31. maj D. 1 marts - 15. juni Timmissani sisamani pisassiissutit. 15. okt. – 28/29. feb. Inuussutissarsiuutigslugu piniartutut allagartaqartunut ullormut timmissat 30-it. Saniatigooralugu piniartutut allagartaqartunut ullormut timmissat 5. 1.martsimiit – siumullu ullormut timmissat 5.</p>	<p>Allannguisoqanngilaq</p>

Mitit <i>Somateria mollissima</i> A: <i>Nunap Isuaniit Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianut</i> B: <i>Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianiit Qaanaap kommuniata avannamut killeqarfia kiisalu Tunup sineriaa</i> C: <i>Ittoqqortoormiit kommunit</i> D: <i>Qaanaap kommunia</i>	1. oktober – 31. maj (Kangaatsiap kommuniata avannaani 16. august - 31. maj)	15. oktober – 15. februar	A. 15. okt. – 28/29. februar A. 15. okt. - 15. marts B. 15. okt. - 28/29. februar B. 15. okt. - 31. marts C. 1. marts - 31. maj <u>D. 1 marts - 15. juni</u> Timmissani sisamani pisassiissutit. 15. okt. – 28/29. feb. Inuussutissarsiutigslugu piniartutut allagartaqartunut ullormut timmissat 30-it. Saniatigooralugu piniartutut allagartaqartunut ullormut timmissat 5. 1.martsimiit – siumullu ullormut timmissat 5.	A. 15. okt. – 28/29. februar B. 15. okt. - 28/29. februar B2. 1. marts. - 30. april C. 1. marts - 31. maj <u>D. 1 marts - 15. juni</u> Timmissani sisamani pisassiissutit. 15. okt. – 28/29. feb. Inuussutissarsiutigslugu piniartutut allagartaqartunut ullormut timmissat 30-it. Saniatigooralugu piniartutut allagartaqartunut ullormut timmissat 5. 1.martsimiit – siumullu ullormut timmissat 5.
Miteq sioraki <i>Somateria spectabilis</i> A: <i>Nunap Isuaniit Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianut</i> B: <i>Kangaatsiap kommuniata avannamut killeqarfianiit Qaanaap kommuniata avannamut killeqarfia kiisalu Tunup sineriaa</i> C: <i>Ittoqqortoormiit kommunit</i> D: <i>Qaanaap kommunia</i>	16. august – 31. maj	15. oktober – 15. februar	A. 15. okt. – 28/29. februar B. 15. okt. - 28/29. februar C. 1. marts - 31. maj <u>D. 1 marts - 15. juni</u> Timmissani sisamani pisassiissutit. 15. okt. – 28/29. feb. Inuussutissarsiutigslugu piniartutut allagartaqartunut ullormut timmissat 30-it. Saniatigooralugu piniartutut allagartaqartunut ullormut timmissat 5. 1.martsimiit – siumullu ullormut timmissat 5.	Allannguisoqanngilag
Oqaatsoq <i>Phalacrocorax carbo</i>	1. oktober – 31. marts	1. oktober – 31. marts	1. september – 31. marts	Allannguisoqanngilag
Tuullik <i>Gavia immer</i>	16. august – 31. maj	1. september - 31. december	1. september - 31. december	1. september - 15. oktober
Qaqulluk <i>Fulmarus glacialis</i> B2: <i>Nassuttuup Paavaniit Qaanaap kommuniata kujammut killeqarfianut</i>	16. august – 31. maj	1. september - 30. april	1. september - 31. maj Nammineq atugassanik manissarneq 31. majip tungaanut	1. september - 31. oktober Nammineq atugassanik manissarneq 31. majip tungaanut B2. Qangatut piaqqanik piniarneq 15. aug-ip tungaanut.

Nerleq siggukitsoq <i>Anser brachyrhynchus</i>	16. august – 30. april Ittoqqortoormiit kommuniani 1. sept. – 31. maj kiisalu sikup sinaani 1. sept. – 30. juni	1. september – 30. april Ittoqqortoormiit kommuniani timmissat aallartartut sikup sinaani 1. juli tikillugu aallaaneqarsinnaapput	1. september – 30. april Itto. timmissat aallartartut 31. majip tungaanut	Allannguisoqanngilaq
Nerlernaq <i>Branta leucopsis</i>	16. august – 30. april Ittoqqortoormiit kommuniani 1. sept. – 31. maj kiisalu sikup sinaani 1. sept. – 30. juni	1. september – 30. april (Ittoqqortoormiit kommuniani timmissat aallartartut sikup sinaani 1. juli tikillugu aallaaneqarsinnaapput)	1. september – 30. april Itto. timmissat aallartartut 31. majip tungaanut	Allannguisoqanngilaq
Nerleq <i>Anser albifrons</i>	16. august – 30. april	1. september - 15. oktober	1. september - 15. oktober	Ukioq kaajallallugu eqqissisimatitaavoq
Canadap nerlia <i>Branta canadensis</i>	Ukioq kaajallallugu eqqissisimatitaavoq	Ukioq kaajallallugu eqqissisimatitaavoq	1. september - 15. oktober	15. august - 15. oktober
Kangoq <i>Anser caerulescens</i> <i>D: Qaanaaq kommune</i>	Ukioq kaajallallugu eqqissisimatitaavoq	Ukioq kaajallallugu eqqissisimatitaavoq	Ukioq kaajallallugu eqqissisimatitaavoq	Allannguisoqanngilaq
Qeerlutooq <i>Anas platyrhynchos</i>	16. august – 31. maj	1. september - 15. februar	1. september – 28/29. feb.	Allannguisoqanngilaq
Alleq <i>Clangula hyemalis</i>	16. august – 31. maj	15. oktober – 15. februar	1. september – 28/29. feb.	Allannguisoqanngilaq
Serfaq <i>Cephus grylle</i>	16. august – 31. maj	1. september - 15. februar	1. september – 28/29. feb.	1. september – 31. marts
Appaliarsuk <i>Alle alle</i>	16. august – 31. maj Illoqqortoormiut aamma Avanersuup kommuniini ukioq naallugu	1. September - 30. april Illoqqortoormiut aamma Avanersuup kommuniini 1. september - 15. juni.	1. september - 30. april Qaanaap aamma Ittoqqortoormitt kommuniini piniarneq mannessarnerlu (nammineq atugassanik) ukioq naallugu akuerisaavoq.	Allannguisoqanngilaq
Naajaannaq <i>Larus glaucoides</i>	16. august – 31. maj	1. september - 30. april	1. september - 30. april	Allannguisoqanngilaq

Naajarujsuaq <i>Larus hyperboreus</i> B2: <i>Nassuttuup Paavaniit Qaanaap</i> <i>kommuniata kujammut killeqarfianut</i>	16. august – 31. maj Illoqqortoormiut aamma Avanersuup kommuniini ukioq naallugu	1. september - 30. april	1. september - 30. april Nammineq atugassanik mannisarneq 31. majip tungaanut, inuussutissarsiutigalugu piniartut manninnik 31. majip tungaanut tuniniaasinnaapput	1. september - 30. april Nammineq atugassanik mannisarneq 31. majip tungaanut, inuussutissarsiutigalugu piniartut manninnik 31. majip tungaanut tuniniaasinnaapput B2. Nammineq atugassanik 15. junip tungaanut mannissarneq, inuussutissarsiutigalugu piniartut 15. junip tungaanut manninnik tuniniaasinnaapput
Naajarluk <i>Larus marinus</i> B2: <i>Nassuttuup Paavaniit Qaanaap</i> <i>kommuniata kujammut killeqarfianut</i>	16. august – 31. maj	1. september - 30. april	1. september - 30. april Nammineq atugassanik mannisarneq 31. majip tungaanut, inuussutissarsiutigalugu piniartut manninnik 31. majip tungaanut tuniniaasinnaapput	1. september - 30. april Nammineq atugassanik mannisarneq 31. majip tungaanut, inuussutissarsiutigalugu piniartut manninnik 31. majip tungaanut tuniniaasinnaapput B2. Nammineq atugassanik 15. junip tungaanut mannissarneq, inuussutissarsiutigalugu piniartut 15. junip tungaanut manninnik tuniniaasinnaapput
Taateraaq <i>Rissa tridactyla</i>	16. august – 31. maj	1. september - 15. februar	1. september - 28/29. feb. 1. september - 31. marts	1. september - 28/29. feb.
Aqisseq <i>Lagopus mutus</i> B2: <i>Nassuttuup Paavanut Qaanaap</i> <i>kommuniata kujammut killeqarfianut</i>	16. august – 31. maj	1. september - 30. april	1. september - 30. april	1. september - 30. april B2. 1. september - 31. maj
Tulugaq <i>Corvus corax</i>	1. juli - 31. marts Illoqqortoormiut aamma Avanersuup kommuniini ukioq naallugu	15. august – 28/29. februar	1. september – 28/29. feb.	Allannguisoqanngilaq

ILANNGUSSAQ 2 – Eqikkaaneq Merkel, F. R. 2008

Kalaallit Nunaata kitaani siusinnerusukkut miternik misissuisarsimanerit uppernarsinnikuaat Ilulissat, Uummannap Upernaviullu kommuniini mitit piaqqisartut piffissami 1960-imiit 2000-imut 80 % missaanik ikileriasimasut. Tamanna aammalu kalaallit timmissat pillugit nalunaarutaata 2001-imi annertuumik nutartiffigineqarsimaneera tunngavigalugu piffissaq ungasinnerusoq isigalugu Kitaani miternik alapernaarsuinissamut periarfissiisoqarpoq, tamatumani sunniutaasut nalilerneqarnissaat kissaatigineqarmat.

Alapernaarsugassatut ilaatinneqarput miteqarfiit 32-it (qeqertat 114-it) immikkoortuni arfinilinni Ilulissat kommuniianiit Upernaviup kommuniata avannarpasissortaanut siaruarsimasut, tamannalu ingerlanneqarluni Pinngortitaleriffimmit tamaani najugartut kisitseqatigiit arfinillit suleqatigiinnerisigut. Miteqarfiit Pinngortitaleriffimmi biologit siullermik kisitsivigineqarput 2000-imi taavalu 2001-imi Pinngortitaleriffimmiut tamaaniullu kisitsisartut suleqatigiillutik. Piffissami 2002 – 2006-imut tamaani najugallit nammineerlutik kisitsisarput, taavalu 2007-imi biologit Pinngortitaleriffimmeersut peqataapput siullermeerlutik nakkutilliinermik pilersaarutip naliliiffigineqarnissaa siunertaralugu. Miteqarfiit 32-iusut saniatigut ilaanngunneqarput miteqarfiit 25-it immikkoortunit taakkunannga nunap immikkoortuini arfinilinnerusut misissuinnermut sanilliussiffissatut ilaatinneqarlutik. Taakkua minnerpaamik ataasiarlutik piffissap 1998-2000-ip aammalu 2007-imi kisitsivigineqarput, tamatigullut Pinngortitaleriffimmi biologinit kisitsineq ingerlanneqartarluni.

Immersugassat immikkut ulloqartarnerit assigiinngisitaartut katinnerannik nalunaarfissatut sanaat atorlugit tamaaniullu kisitsisartut ukiumoortumik miteqarfinni tamani ullunik ivaffigineqartunik kisitsisimanerit nalunaarusiortarpaat. Qanoq angalanissaq, kisitsinermi periaasissat assigisaallu pillugit atassuteqatigiinneq allakkatigut telefonikkulluunniit Pinngortitaleriffimmi biologassistanti kalaallisut oqaluttoq aqutugalugu ingerlanneqartarpoq. Tamaaniullu kisitsisartut paasissutissanik 36-inik, tamakkiisumik 42-uusinnaasunit (tassa ukiut 7* immikkoortunit arfinilinniit) tunniussisimapput, ataasiaannarlunilu paasissutissat atortussaajunnaarsittariaqarsimapput nalunaarsuutit amigaaqarsimammata. Alapernaarsuiffimmi ataatsimi nakkutilliineq kisitsisartunit allanit nutaanit isumagineqalersimavoq, allanilu marlunni kisitsisartut ilaat ataaseq nutaamik taarsertariaqarsimalluni, kisitsiviilli sinnerini kisitsisartut 2001-imi aallartinnermiilli taakkuinnarsimapput. Naak tamaani najugallit kisitsisartut taarserneqarsimagaluartut, aammalu Pinngortitaleriffimmi biologassistantit akornanni taarseraattoqarsimagaluartuq aaqquissuussineq taanna ingerlalluarsimavoq, mitillu qanoq ineriartornerannut paasissutissanik pingaarutilinnik pissarsisimanermik kinguneqarsimalluni.

Mitit piaqqiortut (ullut atorneqartut) kisitsivinni arfinilinni misissuinnerup 2000 – 2007-imut ingerlanerani malunnartumik amerliartorput, agguaqatigiissillugu ukiumut 9,5 % 15,6 %-illu akornanni amerliartarlutik (λ). Misissuiffik tamaat eqqarsaatigalugu ukiumut amerliartarnerat agguaqatigiissillugu 12,6 %-iuvoq. Miteqarfinni 32-iusuni tamani piaqqiortut katillutik 2001-imi ikinnerpaasimapput ullut mannillit 1.590-iusimallutik, 2007-imilu amerlanerpaallutik taamani kisinneqarmata ullut mannillit 4.283-iusut, imaappoq katillutik 173 %-imik amerliarsimallutik. Sanilliussilluni misissuiffiusuni mitit 330 %-imik amerleriaateqarput, 2000-imi ullut mannittallit 860-iulltut, 2007-imilu ullut 3702-nngorsimallutik. Taamatut annertuumik amerleriaateqarnerup nikinganerujussuanut pingaartumik misissuiffik 3-mi (Upernaviup kommuniata kujasinnerusortaani kangerluit sinnerissap timerpasissuani nunap iluaniinnerusut) miteqassuseq annertuumik sunniuteqarunarpog, tamaani mitit malunnartumik misissuiffinnut allanut naleqqiullugit amerlanerummata, aammalu sanilliussiini misissuiffimmi alapernaarsuilluni

misissuffinnut allanut naleqqiullugu mitit malunnaatilimmik amerlanerulluarlutik. Tamaani ullut imallit akulikissusiata takutippaa amerleriarfigisinnaasamik killissaa tikissimagaa, taamaattumillu mitit erniortunngortut miteqarfinnut eqqaaniittunut inigineqannginnerusunut muuttalersimasut. Mitit alapernaarsuilluni misissuiffinniittut sanilliussuiffinniittullu (miteqatigiit 57-it) piffissami 2000-2007-imut sanilliullugit piffissap ingerlanerani 212 %-it missaani amerleriarsimapput.

Ulluni manniliat amerlassusiat, imaappoq ullumi ataatsimi manniit amerlassusiat misissuiffinni assigiinngitsuni assigiinngisitaangaatsiartorujussuuvooq. Misissuiffigisarli tamaat isigalugu manniliiasartut 2004-p tungaanut amerliartorusaarsimapput, tamatumalu kingorna amaerlassiat alaakkanerulersimalluni, 2007-imilu ikiliallaqqilaarsimallutik. Pingaarnertut agguaqatigiissitsineq (agguaqatigiissitsinerit agguaqatigiissinnerat) misissuiffik tamaat eqqarsaatigalugu ulluni ataatsini manniit 3,77-iusarsimapput (nikerarnerat ulluni ataatsini ukiumut manniit 3,44 – 4,7). Agguaqatigiissitsinerit taakkununga ilaatinneqanngillat ullut arfineq pingasunik amerlanerusunilluunniit mannitallit, ullummi taamaattut tassaanusarmata mitit arnavissat arlallit manniit (maangaannaq manniliortarneq). Misissuilluarnerunikkulli erserpoq aamma ullut ikinnerusunik mannitallit (≤ 7) maangaannaq manniliortarneq misissuinerup ingerlanerani nalaassinermit pissuteqarnerusoq, tamannalu 2004-p tungaanut ulluni ataasiakkaani manniliat amerliartorsimanerannut pissutaasimasinnaavoq. Manniliiasartut 2004-p kingornagut amerleriarsimannginnerat timmissat inuusukaat manniliortalersut amerliartornerannik pissuteqarsinnaavoq, tamakkumi amerlanertigut ikinnerusunik manniliortarput.

Ilulissap, Ummannap Upernaviullu kommuniini siusinnerusukkut misissuineritigut malunnartarsimavoq unioqutitsilluni mannissartarneq nalinginnaangaatsiartorujussuusoq. Tamanna paasineqarpoq ullutigit qiviulitsigut mannittaqaanngitsutigulli, alapernaarsuinermilli ingerlatsinikkut paasisat inernerisigut malunnarpoq taamaaliortarneq annikillisimasoq. Misissuiffik tamaat isigalugu ullut qiviullit mannittaqaanngitsut (1999-2000) misissuinessamik pilersaarutip aallartinnngitsiarneranut naleqqiullugit 15 % missaanik amerlassuseqarsimasut ikileriarput alapernaarsuinerup naalerani 2-4%-ip missaannaaniilerlutik. Annikillieriaat tamanna erniortut piffissap taassuma ingerlanerani amerleriarsimanerannik pissuteqaanngilaq, tassami ullut qiviullit mannittaqaanngitsut piffissap taassuma ingerlanerani ikiliartuinnarsimammata. Taamaattut ikiliartornerat pingaartumik misissuiffinni avannarlerpaani sisamani malunnarsimavoq.

Kitaata avannaani annertuumik amerliartorneq massakkut erseqqissarluarneqarsinnaaneruvoq Canadap kangisinnerusortaani (East Bay, Hudson Strait) piaqqiortut taamatuttaaq amerleriarsimasut qiviaraanni, timmissammi taakkua Kalaallit Nunaata avannaani kitaani misissuiffimmi erniortullu ukiisarfeqatigiipput (Kalaallit Nunaata kitaani kujataani). Canadami Kalaallit Nunaatalu avannaani kitaani mitit amerliartornerat 2002-mi pilertornejartulerpoq, Kalaallit Nunaata kujataani kitaani miterniarnerup pingajorarterutaannangungajanngorlugu annikillisinneqarnera pissutaalluni. 2005-ip tungaanut timmissat nappaataat fuglekolera miterni East Bay-imiittuni atugaalermat taakkunani amerliartornerup Kalaallit Nunaatalu kitaani kujataani mitertarineqartartut amerlassusiata malittariinnerannut killormut nikingassuteqarpoq. Canadamiut misissuinerisa peqatigitillugu takutippaat timmissat utoqqaat inuusukaanusullu toqunngitsoortartut malunnartumik amerliartut Kalaallit Nunaata kitaani kujataani miterniarnerup annikinnerulerneratigut. Kalaallit Nunaata avannaani kitaani erniorfinnut tunngatillugu paasissutissat naammannnginnerat pissutaalluni tamaani mitit amerliarnerannut suut pissutaanersut erseqqissumik inerniliiffigissallugu suli siusippallaarpoq. Canadamiulli misissuinerisa inernerisa ilimanarsisippaat Kalaallit Nunaata kujataani kitaani miterniarnerup

annikillinera Canadami Kalaallit Nunaatalu avannaani kitaani mitit amerlinerannut pissutaasimassagunartoq.

Inassutigineqassaaq alapernaarsuiffimmi paasissutissanik katersuinerup annertusineqarnissaa, manniliulertarnerullu agguaqatigiissillugu aallartittarneranik ilallugu, taamaalilluni mitit avatangiisiminnit allannguutinit eqqugaarsarnerat pitsaanerusunik paasisaqarfigneqarsinnaassalluni. Inassutigineqassaartaaq piffissaq kisitsilersarfik aqqiallanneqassasoq, mitit alapernaarsuilluni misissuinerup aallartinneraniit manniliujaarnerusalernerat iluarsuissutiginiarlugu. Kiisalu misissuiffimmi 3-mi alapernaarsuineq aaqqivigineqartariaqarpoq, taamaalilluni miteqarfiit massakut najorneqartut amerleriaateqarnissamut periarfissaqarnersut paasiniumallugu.

ILANNGUSSAQ 3 - Qaanaap eqqaani kangup piniarneqarnera pillugu Pinngortitaleriffimmit allakkiaq 6/5 2008-meersoq

Sapaatip akunnerani 18-imi timmissat pillugit nalunaarummik atuuttumik suleqatigiissitami ataatsimiinnermi nutarterinermi Qaanaap eqqaani killilimmik kangorniartarnerup ammaaffigineqarsinnaanera periarfissaanersoq isummersorfigineqarpoq. Pinngortitalerimmit neriorsuutigineqartut maanna Kalaallit Nunaanni kangoq pillugu paasissutissat pigineqartut erseqqinnerusumik misissorneqarput.

Pinngortitaleriffiup paasissutisst pigineqartut tunngavigalugit Kalaallit Nunaanni kangorniartarnerup ammaanneqarnissaa kaammattuutigisinnaangilaa. Qaanaap eqqaani siuariaateqartoqarneranik takussutissaqarpugut, kisianni kisitsinernik amigaateqarpugut kiisalu tunngaviusunik paasissutissanik, soorlu uumasut uumaniarneriaatsiminnut atatillugu allanngorarnerannut tunngasunik.

Amerikamiut suleqatigiissitaat nunap pineqartup eqqaani pinngortitami aasaq manna suliaqartussaq timmissat isanerisa nalaanni kisitsinissaannut qinnuigineqarnissaa Pinngortitaleriffiup kajumissaarutigaa.

ILANNGUSSAQ 4 – Sumiiffiit timmissat illersugaaffii aamma timmissat piaqqiorfii, Pinngortitaleriffimmit allakkiaq 21/5 2008-meersoq

Timmissat illersorneqarnerat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 5, 29. februar 2008-meersumi § 8 pillugu allakkiaq.

Allakkiami matumani siunertarineqarpoq timmissat illersorneqarnerat pillugu nalunaarummi § 8-ip pingaaruteqassusaata nalilersorneqarnissaa.

Anguniakkat siunertarineqartullu nalunaarummi atuarneqarsinnaangillat, nalunaarummili pinngortitamik illersuineq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 29, 18. december 2003-meersumi oqaasertat aallavigineqarput, ima oqaasertaqartut:

- 1) *uumassusillit assigiinngitsut amerlassusii assigiinngiiaarnerilu, tassunga ilaallutik uumassusillit kingornussisarnermut pisataat, uummasut aalajangersimasut, uumasut, najugannaavi uumasoaqarfiillu, illersorneqarnissaat,*
- 2) *uumassusileqarfinnik piujuaanartitsineq tunngavigalugu pisuussutinik uumassusilinnik iluaquteqarnissaq,*
- 3) *nunami nalillit pigiinnarnissaat paaqqutarinissaallu,*
- 4) *innuttaasut pinngortitami pisuussuteqaqisuni angalaarlutillu inuunissaannik periarfissineqarnissaat, aamma*
- 5) *nunarsuarmioqatigiit pinngortitaq pillugu isumaqatigiissutaasa pisariaqarnera naapertorlugu Kalaallit Nunaanii inatsisiliornermi atuuttussanngortinneqartarnissaasa qulakkeerneqarnissaat.*

Timmissat illersorneqarnissaat pillugu nalunaarummi § 8-imi timmissat piaqqiorfiisa illersorneqarnissaat pillugu ima allassimasoaqarpoq: (ataaniittut boksimiittut takukkit)

Timmissat piaqqiorfii

§ 8. Nalunaarummi matumani timmissat piaqqiorfigalugu ineqarfiattut paasineqassaaq timmissat imarmiut aappariikkuutaat ikinnerpaamik qulit piaqqiorfigissaat.

Imm. 2. Eqqarneq allatulluunniit pisariaqanngitsumik ajoqusersuineq timmissat piaqqiorfiinnut ungasissutsit uku iluini inerteqqutaavoq:

- 1) 5000 meterit, timmissat piaqqiorfii appanit, appanit sigguttuunit, apparlunnit, appaliarsunnit, taateraaniit, qaqullunnit imaluunniit oqaatsunit inigineqarpat.
- 2) 200 meterit, timmissat piaqqiorfiat qeqertaappat qeqertaasaappalluunniit miternit, miternit siorarkitsunit, serfanit qingalinnit imaluunniit naajanit aallanit taateraajunngitsunit inigineqartoq.

Imm. 3. Imm. 2-mi aalajangersagaq apeqqutaatinnagu § 7 naapertorlugu mannisartoqarsinnaavoq.

Imm. 4. Imm. 2-mi aalajangersakkat apeqqutaatinnagit aqcutit nalunaarsukkat angallammik ingerlavigineqarsinnaapput.

Timmissat piaqqiorfii marluinnut immikkortinneqartarneri najoqqutaralugit timmissat piaqqiorfii uani timmissat imarmiut Kalaallit Nunaani siammarlutik amerlasuuk-kaarlutillu piaqqisartut aallaavigalugit immikkoortinneqarput.

Timmissat siullertut piaqqiorfigisartagaat innavinni pigajuttarpoq, taamaatunilu timmissat aappariit 100-likkaat 1000-ilikkaaluuniit takuneqarsinnaasarpot. Timmissat piaqqiorfiini

angisuuni timmissat arlaat amerlanerussuteqarsinnaasarput, piaqqiorfiillu avataanit kilometerinit arlalinnit avasisusilimmit takuneqarsinnaasar-put. Piaqqiorfiit allat tassaagajuttarput qeqertaaqqat imaasiallaanaq tikiqqarsinnaasut.

Imm. 1-imi aalajangersakkami, timmissat illersorneqarnerat pillugu nalunaarutip 2001-imeersup suliarineqarnerani suleqataasut naapertorlugit, ilaatigut siunertarineqarpoq piniarnermi seqqortoqarneratigullu timmissanik teqqaasitsisarnernik pinaveersaartitsinissaq, tamannami pisarmat teqqaasitsiniaanarluni seqqortoqarneragut aallaasinilluuniit nakersaalluni ooqattaarisoqarneragut. Aalajangersakkami siunertarineqartut ilagisimagunarpaat, sinersortaatit qangaanerusoq timmiaqarfiit sanioqutillugit siggartaamik siggartitseqattaarnermikkut timmiarpassuarnik teqqaatitsisarnerat pinaveersaarniarlugu. Taamatulli iliortarneq Kalaallit Nuaani qangali unitsinneqareersimalerpoq, qularnanngilarli ukiut 20-t matuma siornatigut tamanna kingullermik ajornartorsiutaamat (Egevang 2008).

§ 8-mili aalajangersagaq naamanngillaq soorlu mannessarniarnerup nalaanni angallavigisarnerisigut akornusersuisarnerit pinaveersaartinneqarnissaanut kisimi naamanngilaq. Piniarneq mannessarniarnerlu Kalaallit Nuaani atugaasorujussuvoq. Timmissat illersorneqarnerat pillugu nalunaarummi § 7-imi allassimavoq mannessarniarneq inertequtaasoq, kisiannili inuit namminneq atugassaminnik qaqqulluit, naajarluit aamma naajarujussuit manniinik ukiumi pineqartumi 31. maj ilanngullugu mannessarniarsinnaasut. Manniit ataasiakkaat arlalikkaalluuniit tiguneqaraangamik timmissat pineqartut amerlassusaannut toqqaanartumik sunniuteqartarpoq, kisiannili piniarnermi mannessarniarnermilu toqqaannanngikkaluamik akornusersuineq sunniuteqarnerluutaasunut ilaavoq.

Timmissat piaqqiorfiisa eqqaanni seqqortaarnerit allatigulluuniit tassanngaanaq nipiliortarnerit, timmissanik teqqaasitsisinnaapput. Timmissat piaqqiorfii qimerluussagaanni, ullut timmiaarartallit mannillilluuniit tamarmik ivasumik najorneqartarput, eqqaanilu qassiinik allanik timmiaqartarpoq (aapparisaq timmisalluuniit piaqqiunngitsut allat). Annikinnerusumik akornusersuisoqartillugu timmissat ivanngitsut tingigajuttarput, timmissalli ivasut aatsaat annertunerusumik akornusersuisoqartillugu tingigajuttarlutik. (Falk og Kampp 2001).

Timmissat imarmiut piaqqiorfii qaninaarlugit angallammik saneqqunneqartillugit timmissat amerlasoorujussuit teqqarnerannik kinguneqarsinnaasarpoq. Akornusersuinerit annertunerpaajusarput sukkavallaamik ingerlasoqartillugu piaqqiorfiillu qaninaarlugit ingerlasoqartillugu. Akornusersuinerillu annertunerpaajusarput angallatit tassanngaanaq takkuteriataartillugit, timmissalli eqqissisimanerusarput angallat kigaatsumik aggersoq timmissat isigisinnaagunikku. (Egevang 2008)

Timmisartut suluusallit pingaartumillu qulimiguullit timmisarnerat timmissat piaqqiorfiinut ajorluinnartumik kinguneqarsinnaasarpoq. Ulorianartorsiortinneqarnerpaat tassaapput timmissat illinerni ivasut, timmissat tamaani ivasut tassanngaanaq tingitillugit manniit piaqqalluuniit illinernit nakkarsinnaasarmata. Taamatut pisoqartarnera eqqarsaatigalugu appat ulorianartorsiortinneqarnerpaajusarput, appammi mannik piaqqatilluuniit isikkamik qaavinut ilillugit ivasarmatigit, taamaattumillu tassanngaanaq tingeratarnerisigut nakkarsinnaasarlutik. Akulikitsumik taamatut akornusersuisoqartillugu timmissat piaraasa amerlassusaanut sunniuteqarnerluttarpoq (Falk og Kampp 2001).

Qeqertani qeqertaaqqanilu timmissat eqimallutik piaqqiorfiinni nunamut qaqqisoqarneragut mannigit piaqqaluuniit piarinaanatsoornikkut tutineqarsinnaasarput, ulluniitullu

annaaneqarsinnaasarlutik. Taatera at naajallu ineqarfiini, piaqqat akornusersorneqarnermikku ullutik qimassinnaasarmatigit, ivasullu sanilitik tikissinnaasarlutik, piaqqat inersimasunit allanit pukuttarneqarlutillu saassunneqarsinnaasarput taamaasillutik piaqqat toqusinnaapput ajoqusersinnaallutillu. Nunamut niusoqarneratigit timmiaq ulluminit nikissimagaangat timmissanit allanit soorlu naajarlunnit saassussisarneq annerulersarpoq (Egevang 2008).

Timmissat piaqqiorfii nunatta kujasinnerusortaniittut timmissanit piaqaiortunit aprilip ingerlani tikiqqartarput, nunattali avannarpasinnerusortani aprilip naalerani majimiluuniit tikiqqartalersarlutik. Tamaattumik timmissat piaqqiorfii sumiinneri apeqqutaallutik aprilimit septembarip qiteqqunneranut timmissanit najorneqarsinnaasarput.

Aalajangersakkat taamaasillutik timmissat piaqqiorfiisa eqqaani aallaasinik atuisinnaanerup inerteqqutigineqarnera piaqqiorfiit nalaanni kisimi atuutussanngortinneqarsimanera ersarluppoq, timmissammi piaqqiorfii timmiaqartuartarmata, taamaattumillu ukioq naallugu atuutussatut paasineqarsinnaalluni. Timmissat piaqqiortut kisiisa illersorneqarnissaat siunertarineqarpat aalajangersagaq killilerneqarsinnaavoq 15. aprilimit 15. septemberimut.

§ 8-mi aalajangersagaq ersarissarneqarsinnaavoq oqaasertaani siunertarineqartut ersarissarneqarnerisigit, soorlu oqaasertat ima allanngorlugit: ”Timmissat piaqqiortut piniarneqarsinnaanerat allatulluuniit akornusersorneqarnissaat inerteqqutaavoq, soorlu aallaasersornermi, 10 knob sinnerlugu angallammik angalanermi il.il. ”

Timmissat piaqqiorfiinik illersuineq pissusissamisut annertusineqartariaqarpoq, akornusersuutaasinnaasut allat ilanngunnerisigit, assersuutigalugu timmisartunit akornusersuisarneq, taamaattumik pissusissamisussagaluarpoq timmissat piaqqiorfiisa eqqarsaatigalutik timmisartut timmiffigisartagaat appasinnerpaaffilerneqarpat. Appat piaqqiorfiinut tunngatillugu Svaldbard-imi 3 km killigitinneqarpoq (Falk og Kampp 2001).

Aalajangersakkat taamak siammasitsigitillutik aqutsinissaq ajornakusoorpoq, tassami maleruagassat qaqugukku atuutinneqassanersut aalajangiiffigiuminaatarmata. Tassani pingaartumik timmisartut eqqarsaatigalutik.

Nunani eurorapmiittuni assingusunik timmiaqarfiusoqartuni, timmiaqarfiit aalajangersimasut aallaavigalutik nunallu sannaa aallaavigalugu allanngortinneqarsinnaasunik nunat illersorneqartussat annertussilerlugit illersorneqartarput. Tamanna aamma pitsaaquteqarpoq, tassami nunaminertat illersorneqartut aammalu eqqissisimatitat nunap assinganut titartarneqarsinnaasarmata, taamaasiortoqarneratigullu aalajangersakkanik aammalu nunaminertat taamatut eqqissisimatitat annertussusaat pillugit ilisimasat annertusisarlutik. Nunarpulli eqqarsaatigissagaanni periuseq pineqartoq taamaallaat timmissat piaqqiorfiinut annertunerusunut atorneqarsinnaavoq, timmissat piaqqiorfiinut mikinernut ilisimasagut killeqarmata aammalu timmissat piaqqiorfii mikinerit ukiuni arlalinni piujuaanarnissaat qulakkeerneqarsinnaaneq ajormat.

Pingortitaleriffiup eqikkaalluni inassutigissavaa aalajangersakkat attatiarneqassasut, timmissat ilaat aprilimit septembarip qiteqqunnerata tungaanut piniarneqarsinnaatillutik. Ilutigalugu Pingortitaleriffiup kaammatuutigissavaa timmissat piaqqiorfii pingaernerit illersorneqassasut § 9-mi allasimasut annertusinerisigit (sumiiffiit timmissat illersugaaffii) aamma/imaluuniit nunaminertat eqqissisinneqarnerisigit soorlu Kitsissunnguit taamak pineqarsimasut.

§ 8-ip allatut oqaasertalernissaanut tullinnguutut siunnersuutigineqarput. Siusinnerusukkut allassimasimasunut sanilliullu maluginiaruk:

Imm. 2: oqaseqatigiit ” tassunga ilanngullugu 10 knob-imit sukkanerusumik angalaneq” ”akornusersuinerit” kingorna ikkunneqarnissaa siunnersuutigineqarpoq. § 8-p 15. april-imit 15. septmberimut taamaallaat atuutinneqartussanngorlugu allanngortinnissaa siunnersuutigineqarpoq.

1. Timmissat piaqqiorfii type 1 (qaqqat timmiaqarfiit) eqqarsaatigalugu akornusersuiffigeqqusaanngitsut 5000 meterimit 1000 meterimut annikillisinneqarnissaa siunnersuutigineqarpoq, tassani pineqarpoq aallasorneq angallatillugu 10 knob-imit sukkanerusumik akornusersuillutik angalasarnerat. Timmisartut angalasarnerat eqqarsaatigalugu zone akornusersuiffigeqqusaangitsoq 3000 meteriusussatut allanneqarpoq.
2. Mitip siorakitsup timmissat piaqqiorfiini type 2-p oqaasertanit peerneqarnissaa siunnersuutigineqarpoq, timmissat taakku ikittuinnaallutik piaqqiortarmata.

Timmissat piaqqiorfii

§ 8. Nalunaarummi matumani timmissat piaqqiorfigalugu ineqarfiattut paasineqassaaq timmissat imarmiut aappariikkuutaat ikinnerpaamik qulit piaqqiorfigissaat.

Imm. 2. Piffissami 15. aprilimit – 15. septemberimut eqqarneq allatulluunniit pisariaqanngitsumik ajoqusersuineq , tassunga ilanngullugu 10 knob-imit sukkanerusumik angalaneq, timmissat piaqqiorfiinnut ungasissutsit uku iluini inerteqqutaavoq:

1) 1000 meterit, timmissat piaqqiorfii appanit, appanit sigguttuunit, apparlunnit, appaliarsunnit, taateraani, qaqullunnit imaluunniit oqaatsunit inigineqarpat. Timmisartunik suluusalinnik qulimiguulinnillu timmineq qummut samimullu 3000 meterit iluini inerteqqutaavoq.

) 200 meterit, timmissat piaqqiorfiat qeqertaappat qeqertaasaappalluunniit miternit, miternit siorarkitsunit, serfanit qingalinnit imaluunniit naajanit aallanit taateraajunngitsunit inigineqartoq.

Imm. 3. Imm. 2-mi aalajangersagaq apeqqutaatinnagu § 7 naapertorlugu mannissartoqarsinnaavoq.

Imm. 4. Imm. 2-mi aalajangersakkat apeqqutaatinnagit aqquitit nalunaarsukkat angallammik ingerlavigineqarsinnaapput.

Inussiarnersumik inuulluaqqusilluta

Lars Maltha Rasmussen, Projektforsker
Immikkortortaqqarfimmi pisortaq

Fernando Ugarte,

Tunngavigisat:

Egevang, C. 2008: Forstyrrelser i grønlandske havfuglekolonier, med speciel fokus på ynglende havterner på Kitsissunnguit (Grønne Ejland), Disko Bugt. Teknisk rapport nr. 71.

Pinnngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut.

<http://www.natur.gl/UserFiles/File/Publikationer/2008->

02_GN_teknisk_rapport_71_final_forstyrrelser_fuglekolonier.pdf

Falk, K. and K. Kampp (2001). Lomvien i Grønland: mulige effekter af forskellige bestandspåvirkende faktorer, og praktiske grænser for resourceudnyttelse. Teknisk rapport nr. 52. Pinnngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut.